

ورخ به شي!

(شعري ٽولگه)

Ketabton.com

نزار قباني
ژباړه: وياړ

ورځ به شي!
نزار قباني

ورځ به شي!

نزار قباني

ژباړه: وياړ

سمون: زير افغان

برېښنايي خپرېدنه: زمري ۱۴۰۴

خپرندويه: سيند خپرندويه

ليکلو

- ۱..... خو خبرې
- ۳..... د نزار قباني اند
- ۹..... کاش په بل پېر وې راته گرانه!
- ۱۱..... د مني مارغان راته گران دي
- ۱۳..... د يو بافرهنگه سږي يادښتونه
- ۱۴..... له شعره څه گټه؟
- ۱۵..... ډېرويشتونکي ماشومان
- ۱۷..... د بلقيس په وينښتو کې دولس سره گلان
- ۲۴..... دلته ولې څوک نه خاندې؟
- ۲۶..... ورځ به شي!
- ۲۸..... له ابا تمامه بخښنه
- ۳۵..... شعر پوښتنه کوي
- ۳۹..... مسافر
- ۴۶..... مينه او تېل
- ۵۲..... پوښتنه
- ۵۳..... موږ په «تره گرۍ» تورنوي!!
- ۶۵..... مينه بريالۍ ده
- ۷۱..... په بېره رهيدونکي
- ۷۹..... د تاريخ ښوونکي چا ووژو؟
- ۸۷..... نړۍ په کليمو تسخيروم

۸۸	په دستگیری کې مینه.....
۹۰	مرغی او واکمن.....
۹۲	د یو عرب جلا د ژوندلیک.....
۱۰۵	بیروت سوځي، ته راته گرانه یې!.....
۱۱۶	اوربند.....
۱۱۷	له کلیمې پرته.....
۱۱۸	د رسامۍ درس.....
۱۲۳	پر چا چې نه یې گران، بې وطنه دی.....
۱۲۵	لیکم.....
۱۲۸	د شعر یاران.....
۱۲۹	د ویر ماشومان.....
۱۳۰	راته گرانه یې!.....
۱۳۸	ټول شیان مري.....
۱۴۰	دا څرنگه وطن دی؟.....
۱۴۱	آزادي.....
۱۴۲	د شعر سور گل.....
۱۴۳	بې تا وژېدم.....
۱۴۴	یو بانگي.....
۱۴۷	منفجر بدل.....
۱۴۸	وطنه.....
۱۴۹	غواړم په غېږ کې دې ونیسمه.....
۱۵۰	سویسي مرغی.....
۱۵۱	غواړي گډ شي په دریابونو.....
۱۵۲	د وحشت نسلونه.....
۱۵۳	وروستی کوتره.....
۱۵۴	غواړم مین شم.....

۱۵۵.....	بشکلی ژوند
۱۵۶.....	د جمعې خطبه
۱۶۱.....	مړینه

خو خبرې

د سوريې مشهور شاعر، نزار قباني د ۱۹۲۳ کال د مارچ په ۲۱ مه په دمشق کې وزېږېد. پلار يې يو زيارکښ کارگر و. قباني وايي «که وغواړم پلار مې په يوې طبقې کې شامل کړم، بې له شکه هغه يو زيارکښه و، ځکه د ژوند پنځوس کاله يې د سکرو د بوي له استنشاق سره تېر کړل او د بورې بوجۍ او لرگينې درې يې د سر بالښت و.»

نزار قباني يو نوميالی معترض شاعر و، د واکمنو عربانو مرييتوب، شيطان صفتي او لوټماري يې په خپلو شعرونو کې برنډوله:

عربي نړۍ توره په گرو ايښې

د لوي شرافت خبره هسې يو سراب دی

تويبوي تېل په خپلو خصيتينو کې

وايي رب لوی دی

د خلکو وينه زبښل کېږي

څه له تېلو مخکې

څه له تېلو وروسته

يوه ډله تل چهارپايان

دا بله تل اربابان...

په عربي ادبياتو کې د قباني شعر د اهميت له کبله مې په پام کې وه، گڼ شمېر شعرونه يې پښتو ته وژباړم. خو له بده مرغه بوختياوو د دې کار اجازه رانکړه؛ په همدې ټولگې مې بسنه وکړه.

د یادونې وړ ده چې په دې ټولگه کې ځینې شعرونه بشپړ نه، بلکې هغه برخې یې ژباړل شوي، چې ما ته په زړه پورې وې، له همدې امله «د ویر ماشومان» له شعر وروسته، عنوانونه ما انتخاب کړي دي.

د خپل گران ملگري او استاد، زیر افغان څخه د زړه له کومې منندوی یم، چې د ژباړې په بډاینې او سمونې کې راسره مرسته کړی.

په مینه

ویار

د نزار قباني اند*

■ که له گډون موخه دا وي، چې د شعر لیکلو په وخت، ولس مې گوتې خوځوي، دا سمه نه ده. که هدف مو دا وي چې د ولس ستونزې، اغېزې او تاثرات او د هغوی احساسول، د هغو آسونو په څېر، چې د باران ورېدو مخکې د ورښت پر بوي پوهېږي، نو بیا سمه ده.

■ زه غټې او وړې تجربې نلرم. هره وړه تجربه مې د گردې نړۍ تجربه ده. کله چې له خپله ویره غږېږم، د ټول جهان ویر په پام کې لرم. که گمان کوی چې د شاعر وړې تجربې له بله برزخه راځي، نو تېروتنی یی. ځکه شاعر د ټولنې او ټاټوبي، د تاریخ او کلتور، د روحي او جسمي میراثونو برخه ده. هره کلیمه چې لیکي، په خپلو څنډو کې ټول انسانیت رانغاړي.

■ له عشقي شعره سیاسي شعر ته اوښتل، بې له شکه ګټوره سوداګري نه ده. د اغزنو سیمونو په پرتله د مېرمنو په لېمو کې بیدېدل، ډېره هوسا او له امنه ډکه ده؛ د عطر و سوداګري د سرکې له سوداګرۍ ګټوره ده. زموږ په هېوادونو کې هوشیار هغه دی، چې د سیاست کوهي ته نه وردانګي.

د عشق هېواد تر ټولو نېکمرغه هېواد پاتې کېږي او ډاډه وووښت، که قدرت مې درلودلی، چې د اوږدې مودې لپاره د عشق پر ټاټوبي خپله واکمني وساتم؛ د خپل عرش او رعیت د پابښت او ننګې لپاره مې هر ډول امکانات لرل.

■ په ټینګار وایم چې له هر څه ډېر سیاسي شعرونو له پري راځوړند او پر صلیب وهلی یم. د عربو هېوادونو له نیمایي زیات واکمنان زما د سیاسي شعرونو په اړه غلیمانه لید

* د نزار قباني د اند په اړه دا لنډ مالومات له هغه اوږدې مرکې اخیستل شوي، چې ده د ۱۹۷۱ کال په اکتوبر کې له منیرالعکاش سره تر سره کړی وه. پ.ژ

لري، ما رتي او خپلو هېوادونو ته، په داسې حال کې زما د کتابونو مخه نيسي، چې د ميني شاعر په توگه يې نازول او په غېږ کې يې نيول. دا راته شوني وه چې د باطنيونو او ډارنو په څېر د تقیې له آره پيروي وکړم. خو ما په اور کې په بودايي توگه مړينه غوره کړه، ځکه ايمان لرم چې ليکل په خپله يو ډول شهادت دی او حقيقي شاعر هغه څوک دی چې د خپلو کليمو په تورې وژل کېږي، څنگه چې سقراط او حلاج ووژل شول.

زه د شاعر په توگه همېشه خپله لاره د خنجر په تېره اړخ انتخابوم او گمان کوم چې پر دې خوا بيدېدل، نه هوسا دی او نه هم د لېوالتيا او رغبت وړ. ما چې په کومه مينه ترې، هغه نه ده چې د ښځې د بدن جغرافيه يې محدودوي. زه په داسې تنگ مرمړين قبر کې مېشته کېدل نه منم. ښځه له لويو وچو يوه ده، چې هلته مې سفر کړی، خو ټوله نړۍ نه ده.

مينه مې په غېږه کې ټول ژوند رانغاړي، دا مينه په خاورو کې، په اوبو کې، د مبارزينو په ټپونو کې، د ماشومانو په سترگو کې، د زده کوونکو په اعتصابونو کې او د قهرجنو په قهر کې ځای لري. ښځه، زما د اوږده مزل له تمځايونو يو تمځای او له بندرونو يو بندر دی، چې يوه ورځ يې ماته اوبه او ډوډۍ، عود او وريښم راکړل، خو نور بندرونه هم شته، چې بېړۍ مې ځان ته راکاږي.

■ ښځه يوه ورځ زما په لاسو کې يو گل او د گوتو مې يوه گوتمه وه. هغه خوږ ویر و، چې سر يې زما پر البنت ايښودو، خو وروسته په يوې وژونکي تورې بدله شوه. ښځه زما لپاره د مالوچو مېنځ کې د طلا سکه، په حرمسرای کې منتظره وينځه او کومه مسافرځانه نه ده، چې بکسونه په کې کېږد او ترې لاړ شم.

زه ښځه د انقلاب ټاټوبي او د آزادي بڅېبونکو لاملونو يو لامل گڼم. د مېرمنو مسئلې اوس د هغه آزادي بڅېبونکو جگړو له مسئلو سره مرتبطې گڼم، چې عربي نړۍ ورسره لاس او گريوان ده. زه د دې لپاره ليکم، چې ښځه د خليفه گانو له غاښونو او د قومي سرکرده گانو له نوکانو وژغورم. له پخلنځي او دسترخوان يې وژغورم او د عنتره او ابو زيد

الهلالی* له تورو یې آزاده کړم.

■ د ژوند او هنر بریالی اړخ مې سیاسي ژوند دی، چې شعر او ښایسته فرهنگ یې راته بډایه کړی دی.

■ شعر د پاک سرشتو په لور درومي، څوک چې جامې ونلري، قصیده اغوندي. شعر اصلاً د انیشتین په خوا نه ورځي. کله چې شعر لولم، د هېچا علمي معتبر سندونه او درجې، سالون ته په رادننه کېدو سره نه گورم. که انگرېز چې له داسې یو ملت سره اخته یم، چې کم پوهه او کم کلتوره دی، نو د انقلاب په پیل کې روسان هم همداسې وو، خو دا د پوشکین او مایاکوفسکي د ژبې د نیمگړتیا لامل ونه گرځېد.

■ عرب ملت زما جبر دی، دنده مې ده ورسره واوسم، شعر ورته ووايم او لیکل ورته وکړم. که په تمه پاتې شم، چې د ابوظبی کلتور هارواردي کلتور شي، دا زما په اند د شعر، حقیقت او تاریخ په وړاندې توطئه ده. په سوډان کې لس زره کسان ما ته غوړ وو، د انگورو د تورو گونگورو په شان د ونو له څانگو راخوړند وو، غوښتل دې وې باسم، ځکه جلابيې* یې پر تن وې؟!

* عنتره بن شداد له اسلام مخکې عربي شاعر و. هغه د عربستان په ټاپووزمې، نجد کې نژدې په ۵۲۵ زیږدیز کې وزیږېد او په ۶۰۸ کې مړ شو. عنتره د خپلو حماسي شعرونو او د خپلې معشوقې عبلة له کبله مشهور و.

ابو زيد هلالی د بنی هلال د قبیلې یو ولسي اتل او د عربو د ولسي حماسې، چې سیره هلاله نومېږي، اصلي شخصیت و. ابوزید په دې حماسې کې له نجد څخه د افریقا شمال ته د بنی هلال د مهاجرت داستان بیانوي. پ.ژ.

* جلابیه: غټې او پراخې جامې دي، چې پر کالیو اغوستل کېږي.

خو هغه روڼاندي، چې غواړي د شعر مخاطب وي، څوك دي؟ آيا ډاكټران، مهندسان، د بانكونو مديران، د شركتونو مالكان او د قرارداديانو په شان فارغ التحصيلان دي كه وزيران، مديران او كاركونكي؟

د كتاب وېشنې شمېرې ثابتوي، چې پورته ياد كسان ان يو كتاب هم نه لولي او نه هم كتابتون ته ځي. د هغوى فرهنگي سطحه د ورځپاڼو او تلويزيوني سريالونو په سطحه ده.

■ له ما غواړئ، د سكرو په كان كې پاك پاتې شم او جامې مې خبرنې نكړم. رانه غواړئ، په داسې ټولنه كې سپېڅلې پاتې شم، چې سپېڅلتيا نه پېژني. رانه غواړئ، مينه د اولياو او قديسانو او د كرامه اصحابو مرتبو ته ورسوم. دا زما د انسانيت پر ضد ده.

زه له هغه قبيلې راځم، چې له ښځو سره په نوكارو او چيچلو مينه كوي. د قبيلې له ميراثه او د جاهلانه عشق له شريعته د خلاصون لپاره ډېرې مودې ته اړتيا ده.

■ عربي انقلاب بايد يوځاى د فكر او جسم، د شكل او ماهيت بدلون په پام كې ونيسي. كوم انقلاب چې يوازې فكر په پام كې ونيسي، بې له دې چې جسم ته توجه وكړي، هغه انقلاب به نيمگړى وي. جسم اجرائي ووله ده او كه د دې وزلې گردښت سمبال نشي، پايله به يې هېڅ وي. د بېلگې په توگه د چين انقلاب د صينې دود له مينځه ويوړ او دمگړۍ هېڅ پلار پر هېڅ هانگ كانگي مرييوال خپله لور نه پلوري. همدا ډول دې انقلاب د هغه رواج جرړې وچې كړې، چې د جينكو پښې به يې په اوسپنيزو قالبونو كې ايښودلې، چې له كوره ونه وځي. د چين د انقلاب معجزه په دې كې وه، چې په ټوله مانا يې له بودا او كنفوسيوس سره خپل تړاو پاى ته ورساوه او مخكښانو يې دا گړندي بدلونونه په خپلو رسمي آرونو بدل كړل؛ د همدې لپاره د نوي چين په شعور كې اجدادي اروا نوره ځاى نلري.

خو زموږ انقلابونه له ټولو لارښوديزه آزادي غوښتونكو شعارونو او له ټولو هغو مخكښو آرونو سره سره، د ډېر حساسيت او مذهبي جرړې له امله د جنسي مسئلې له حله ډډه

کوي او د همدې لپاره له ملنډيزو تضادونو سره مخ کېږي....
له مارکس څخه غږېږو، خو بيا هم له تورې ږيرې او زرغونې چينې سره يو بدوي راځي،
حرز او تعويذ مو غاړې ته اچوي او خپل کرامات را زده کوي!!!

■ د ښکېلاک نقشه دا وه، چې هند د خوراکي مسالو او طبي بوټو، مصر د مالوچو،
سيلان د چايو او چين د وريجو او ايوومو توليدونکي پاتې شي... که ونشو کړای له
چوپاني ټولنې، کمپيوټرې ټولنې ته واوږو، جنرال موټورز او وال ستريت او د راکفلر او
فورډ کورنۍ به تر اجله راباندې واکمنې پاتې شي.

■ زما په اند د عربي انسان د بشپړې جغرافيه بدلون او بياجوړېدنې ته انقلاب وايي.
عربي عقل کړکيچن دی، ځکه له عمله او اغېزې پاتې دی. هغه ډرې ته ورته دی
چې په کوفي خط ليکل شوې او له ځانه بېزاره ده. د عربو انقلابيانو دنده ده چې پر
نوي کاغذ بېخي نوي څه وليکي، ځکه پخوانی کلام د خپلو ټولو دالتونو او رموزو
څخه جلا شوی دی.

خو له کومه يې پيلوو؟
له پيريانو يې پيلوو که له ماشومانو، له بې فکره فکرونو که له بې شکله شکلونو، له هغو
پاک ډاتو، چې لا زموږ په موعظو او منقولو اقوالو زهرجن شوي نه دي، له هغو ټولو
بې گناهانو يې پيلوو، چې کوپړې يې لا بڼه موندلې نه ده او ملاگانې يې لا محدبې
شوې نه دي؟

پر انقلابي فکر ده، چې د خپل نوم وړتيا ومومي او د بولدوزر د پله په شان د دې
سيمې هغه ويجاړې پاکې کړي، هغه ډېرې شوې خخلې وغورځوي، چې د انحطاط
له پېرونو راپاتې دي.

■ انقلابي ليکنې، انقلابي انسانان پنځوي. ليکنه او انقلاب سره لازم او ملزوم دي. که
په دې سيمه کې د هر انقلابي نظام اصلي موضوع عربي انسان وي، نو د مخاطبولو
لپاره يې بايد نوې بڼه رامېنځته کړو...

د ټولو انقلابونو، چې لمبې وهي او يا به يې په راتلونکي کې لمبې پورته شي، دنده ده چې ليکوالان د انقلاب برخه وگڼي او د بدلون لپاره يې ياران او شريکان وشمېري. د انقلاب او ليکوالۍ تر مينځ هر ډول ټکر، چې اوس په ځينو عربي انقلابي نظامونو کې ليدل کېږي، د دواړو هم مهاله مرگ له ځان سره لري.

■ شعر يوازې يوه طبقه لري، چې ورته غورږ ږدي، لولي او ورڅخه اغېزمن کېږي. شعر هغه اورگاډی نه دی، چې «فرست کلاس» يې له دويم، دريم او نورو بېل وي. ټول هغه کسان، چې د شعر په اورگاډی کې مزل کوي، يو شان څوکۍ او يو ډول امتياز لري.

زه، هر چېرې چې وي او هر ډول چې وي، د يو شاعر په توگه د شعري پرولتاريا په کتار کې ودرېږم، يانې د ولس په کتار کې.

کاش په بل پېر وې راته گرانه!

کاش!

په بل پېر وې راته گرانه

په لاشاعرانه پېر کې

په لامهربانه پېر کې

په هغه پېر کې،

چې د نهیلی له عطره

د کتاب عطر

د ازادۍ عطر

ډېر

احساسېده.

کاش!

د شمعې په پېر کې وې راته گرانه

د لرگیو، د اسپانیوي راشیپلونو په پېر کې

په هغه پېر کې چې خطونه په بنکو لیکل کېدل

د رنگارنگو اوبدل شویو کمیسونو په پېر کې

نه د ډیسکو په پېر کې

نه د فراري موټرو په پېر کې
نه د جين پطلونونو په پېر کې.

کاش!

په بل پېر مې ليدلې وې ته
په هغه پېر کې،
چې مرغۍ، هيلۍ، د سيند پريانې واکمنې وای
د انځورگرانو په پېر کې
د موسيقي پوهانو په پېر کې
د مينيانو
شاعرانو
ماشومانو
د لېونو په پېر کې!

کاش!

په هغه پېر راسره وای ته
چې پر گل و شعر و شپيلې و ښځې ستم نه وای!
خو افسوس
ناوخته شو
د مينی گل په داسې پېر لټوو،
چې له مينې سره آشنا نه دی!

د مني مارغان راته گران دي

کله نا کله ورکېدل غواړم
د مني د مارغانو په شان
غواړم يو وطن ومومم
نوې وطن
پرته له ټاټوبه
پرته له خدايه،
چې نه مې څاري
داسې ټاټوبی،
چې دښمني نه پالي.

کله ناکله تښتېدل غواړم
له خپل پوستکي
له خپله آوازه
له خپلې ژبې
غواړم وتښتم
د باغونو د وړمې په شان
غواړم وتښتم
له خپله سيورې
له خپلې نښې
غواړم وتښتم

د خرافاتو، د مارانو له ختيځه
د خلفاوو، د پاچايانو له ختيځه

غواړم مينه وکړم
د مني د مارغانو په شان
ای د چرو ختيځه،
ای د زندی ختيځه
ای اميرانو، ای پاچايانو
غواړم مينه وکړم
د مني د مارغانو په شان.

د يو بافرهنگه سپي يادښتونه

اربابه!

نه زر غواړم، نه حرير، نه ياقوت

نه ورېښم، نه اطلس

غواړم، خبرې مې واړوې

په شعرونو کې پنځوم

د عربانو کرکه

د عربانو کریکه!

اربابه!

که شعر دې نه خوښېږي

که غزل دې نه خوښېږي

جلاد ته ووايه

پرېږدي

پرېږدي

آزاد

وغاړم.

له شعره څه گټه؟

له شعره څه گټه
که پاڅون اعلامولی نشي؟
که بلوسگران نابودولی نشي؟

له شعره څه گټه
چې اړتیا یې لرو
اورشیندونکي بلوا ته لمسولی نشي؟

له شعره څه گټه
که د زورواکو شاهانو له سره
تاجونه اخیستلی نشي؟

ډبروښتونکي ماشومان

نړۍ يې حيرانه کړې،
په لاسونو کې يې ډبرې
ډيوه يې روښانه کړې په ترورمه کې
زېرى ورکوي
مقاومت کوي
منفجرېري د بم په شان،
شهيدان دي
خو موږ د قطبې يړو په شان
چې پوستکى يې د يخنۍ په وړاندې
کلک شوى
لا کنگل يوو.

زموږ پر ځاى جنگېري،
په ځمکه ولوېري
موږ بېغمه ناست قهوه خانو کې
قهوه څښو په مزو کې
دا يو لالهانده سوداگرۍ کې
دا بل د ميليارډو ډالرو په تمه
هغه بل د مرمينو سينو په لټه

د څلورم واده په هڅه

هغه یو په لندن کې گرځي

اسمانڅکو مانیو پسې

دا بل سرگردانه د وسلو سوداګرۍ پسې

یو ډیسکو کې اخلي غچ له سیاله

دا بل د حکومت د تاج و تخت

په لټه.

آه...

د خیانتونو نسله

د پیسه پالنې نسله

بېکاره نسله

هرځایي نسله

که تاریخ څومره هم پخ ودرومي

یو ورځ به ډېرویشتونکي ماشومان

پر تاسې جوړ کړي

د لغتو باران.

د بلقيس* په ويننتو کې دولس سره ګلان

۱

پوهېده چې ما به ووژني
پوهېدم چې هغه به ووژل شي
وړاندوينې وختلې دواړه سمې
هغه د پتنګې په شان
د جهالت د پېر پر ويجاړو ولېده
او زه د هغه عصر د غاښو تر مينځ،
چې شعر
د ښځې سترګې
او سور ګل د آزادۍ
له ستونې تېروي
دړې وړې شوم.

*بلقيس الراوي د نزار قباني مېرمن وه. هغه د ۱۹۸۱ کال د دسمبر د پنځلسمې نېټې په انتحاري بريد کې، چې په بيروت کې د عراق پر سفارت تر سره شو، له ۶۱ نورو کسانو سره ووژل شوه. دا بريد الدعوة اسلامي ډلې، چې د ايران د آخوندي رژيم ننگه يې له ځان سره لرله، تر سره کړ. پ.ژ

۲

پوهېدم،

چې وبه وژل شي

د خچتيا په پېر کې بڼايسته وه

د کرغېړنتيا په پېر کې رڼه وه

د انسان وژونکو په پېر کې انسانه

د شينکۍ په مينځ کې نايابه لعله

د بې شمېره مصنوعي ښځو په مينځ کې اصيله!

۳

پوهېدم،

چې وبه وژل شي

ځکه روښانه يې وې سترگې

د ياقوت د دوه سيندونو په څېر

وينته يې اوږده

د بغداد د شپو په څېر

دې ټاټوبي

دې ټولې زرغونتيا

د زرگونو خرماوو انځورونو

د بلقيس په لېمو کې

تاب

رانه وړ.

۴

پوهېدم،

چې وبه وژل شي

ځکه د غرور لورښود يې

د ټاپوزمې له لورښوده و خورا لوی

پرتم،

پرې ښوه،

چې د انحطاط په عصر کې ژوند وکړي

ځلانده اروا يې پرې ښوه،

چې په ترږمو کې ژوند وکړي.

۵

هسک غرور يې

نړۍ کوچنې کړې وه

بکس يې وتاړه

ورو ورو

د پښو د گوتو په څوکو،

بې له کومې خبرې يې

نړۍ پرېښوده.

۶

نه ډارېده

چې مورنۍ ټاټوبۍ يې ووژني

ډار يې دا و،

چې مورنۍ ټاټوبۍ يې ځان ووژني!

۷

زما پر کتابچو يې
د شعر د بډايه ورېځو په څېر
شراب
گيڼ
توتکۍ
سره ياقوت

وبهول

زما پر احساس يې
بادبانونه
مرغان
او له نهيلۍ ډکې شپې
وشيندل

له تللو وروسته يې
د اوبو دوران پای ته ورسېد
او د تندې دوران پيل شو.

۸

همېش مې احساسوله
د تگ په حال
چمتو يې په سترگو کې وو بادبانونه
د تللو په حال

پر ښو يې روانه وه الوتکه د هسکېدو په حال
په لاسي بکس کې يې
زموږ د واده په لومړنۍ ورځ
پاسپورت
د الوتکې ټکټ
او ويزې د هغو ټاټوبو،
چې ليدلي نه وو
يوه ورځ مې وپوښتله،
په دې کاغذونو کوې څه؟
ويې ويل:
له سرې زرغونې سره ديدار لرم.

۹

کله چې د کنډوالو له مينځه
بکس يې ورله راکړ
ما يې
پاسپورت
د الوتکې ټکټونه
او ويزې وليدلې
پوه شوم،
چې ما له بلقيس الراوي سره واده کړی نه و
زه د سرې زرغونې مېړه وم...

۱۰

کله چې ښایسته ښځه مري
خُموکه خپل تعادل له لاسه ورکوي
سپورمۍ سل کلن عمومي وير اعلاموي
او شعر يې کاره کېږي!

۱۱

بلقيس الراوی
بلقيس الراوی
بلقيس الراوي
د نوم آهنگ يې په ما و گران
د شونډو په سر مې په کراتو تکرار اوه
د نامه په څنگ کې يې
غبرگول د خپل نامه سخت ډارولم
لکه د رڼې ويالې خړول
يا د يوه ښایسته سمفوني گډوډول.

۱۲

دې ښځې
نبايد ډېر ژوند کړی وای
دې پخپله هم نه غوښتل
هغه،
د شمعې د يوې لمبې په څېر وه
د بليښې د يوې شغلې په څېر وه

د یوې شاعرانه شبې په څېر،
چې د وروستی کړنې دمخه
انفجار کوي....

دلته ولې څوک نه خاندې؟

ګرانه!

چې په سترگو کې دې
ویر، غربت او تراژیدي وینم
مور هغه هېواد یوو،
چې په ښادی نه پوهېږو!
ماشومانو مو لا
د بودی ټال لیدلی نه دی
هغه هېواد،

چې دروازې یې تړلي
اند او احساس یې لغوه کړي!

هغه هېواد،

چې په کوټرو کوي ډزې
په ورېځو، په جرسو کوي ډزې
دلته مارغان د الوتلو پروا نلري
شاعر د شعر ویلو ډار نلري!
هغه هېواد،

چې د تللو لار نلري
ان مچ له الوتلو ډارېږي
د شعر شپه دلته نه جوړېږي!

هغه هېواد،

چې نيمايي يې پنډغالی

نيمايي نور يې ساتونکي

مړو يې کړی واده

د يو بل له مېرمنو سره

مالومه نه ده

خلک يې چېرې رهيدي!

زېرسرې فرانسوی سېلانی راته وايي

ستاسې هېواد ډېر ښايسته دی،

چې تر اوسه ما ليدلی

دلته،

باران خاندي

گلان خاندي

الوچې خاندي

انار خاندي

ياسمن راځوړند له دېوالونو

خو دلته ولې څوک نه خاندي؟!

ورخ به شي!

ورخ به شي
ته به راته گرانه يې
ورخ به شي
اندېښنه مه کوه،
چې پسړلی دی ځنډېدلی
وېرځنه مه اوسه
که باران دی ودرېدلی
رنگ به بدل شي حتماً د اسمان
سپوږمۍ به راستانه شي خپل مدار ته.

ورخ به شي
ورخ به شي
هغه ورخ به پوه شم،
چې تمدن ولې ښځينه دی
شعر ولې ښځينه دی
عاشقانه ليکونه ولې ښځينه دي
ښځې چې مينېږي
ولې په مرغۍ
په رڼا
په اور
بدلېږي!

ورځ به شي
د بدويت جامې گوځارم،
چې زده کړم آر د خبرو اترو!
ورځ به شي
هغه ورځ به
د انحطاط دوره خوشې کوم
تا ته به ښکلي کليمات ليکم
د کليمو له بريدونو به تېرېږم
د کلام شیشه به ماتوم!

ورځ به شي
هغه ورځ احساسات مې رهبري کوم
د غرور سر مې پرې کوم
د قبيله اى تعصب ميراث له دننه پرېمنځم
د پاچايانو پر ضد بلوا کوم.

ورځ به شي
سرتېري مې رخصتوم
آسونه مې خوشې کوم
فتوحاتو ته مې د پای ټکي ږدم
خلکو ته برالا وایم:
ستا د سترگو ساحل ته رسېدل
څه لويه بريا ده!

له اباتمامه * بخښنه

۱

گرانو شاعرانو
که راتولېږو چې جوړې کړو کوکې
چې وېرجن لاوېرجنوي
لاملالوي
که یوازې د شعر ترنم
د شاعرانو یوځای کېدل،
جلا کېدل دي
که تویوي شراب مو په خوله کې
چې مست او نشته مو کړي
ومورژوي د خزان د پاڼو په شان
نو زه معذرت غواړم!

* اباتمام (حبيب بن اوس الطائي) د عباسيانو په دوران کې يو مشهور عرب شاعر و. هغه په شعر کې د نوښت‌خنده، خلاقانه او تازه او پيچلې انځور د کارولو له امله مشهور و. پ. ژ.

۲

گرانو شاعرانو

که نخېرو د تل په شان بې پښو
که ويناوې کوو د تل په شان بې غاښو
که باورمن یوو د تل په شان بې ایمانه
که په دار وهو د خپلو قرتو پرتو په پړي
هر څوک چې رانوڅي تالار ته
نو زه مې ټولوم ټولې پانې
او معذرت غواړم!

۳

گرانو شاعرانو

که تر قیامته اخته په جنجال یوو
د همزه لیکلنې پر سر
که تر قیامته ترنگیلي یوو
د عمرو بن کلثوم* د قصیدې پر سر
که غواړو هماغه تکراري شعرونه په کراتو ولولو

* عمرو بن کلثوم له اسلام مخکې یو عرب شاعر و، چې د حماسي شعر ویلو لپاره یې شهرت درلود. پ. ژ.

که غواړو بیا بیا د نصب و جر حرفونه وژيوو*
که غواړو بیا دروغ ووايو
که غواړو بیا خلک دوکه کړو
که غواړو بیا تندر د برېښنا جوړ کړو،
بې له دې چې باران وورېږي
نو زه مې ټولوم ټولې پاڼې
او معذرت غواړم!

۴

گرانو شاعرانو
که له یو بل سره راټولېږو
چې شراب وڅښوو
چې مست شوو
چې څملو د ريحان و عنبر پرکتونو
که گمان کوئ چې شعر اجاره شوې نڅاگره
د جشنونو ده
یا د ویر، د زیږون د مراسمو کرایه شوې
یا د زیر او عنتره** د خبرو تکرار

*نصب حروف هغه یو دي، چې مضارع فعل منصوبوي. یانې د مضارع فعل د اعراب علامت بدلوي او جر حروف هغه یو دي، چې له ځانه وروسته نوم ته کسره ورکوي، یانې هماغه اضافه حرف ته ویل کېږي. پ.ژ

**الزیر سالم او عنتره بن شداد دواړه له اسلام وړاندې د عرب اوڅارې ادبي او حماسي څېرې وې. پ.ژ

که گمان کوی
د شعر یوازینی اندېښنه
د قیصر د معشوقې سرگرمول دي
د مانۍ ټولو ساتونکو، سرتېرو ته رشوت ورکول دي
که گمان کوی چې د **حجاج** د خطبې غلا کول دي
په خپله د **حجاج** او د منبر غلا کول دي
که وژنو یو بل چې پوه شوو
څوک دی تر ټولو زبردست شاعر
نو بیا مو تر ټولو لوی شاعر
خنجر دی.

۵

ای اباتمامه

چېرې یې؟
عطرچنې ویناوې دې چېرې دي؟
چېرې دی هغه لاس،
چې په ناپېژاندو کې کړي سفر
کړي نوې پنځونې

ای اباتمامه،

قصیدې مو کونډې شوي
لیکنې مو کونډې شوي
کلیمې، انځورونه مو کونډې شوي
نه مو پر کتابچو بهېږي اوبه

نه مو پر بېړيو لگېږي بادونه
نه لمر شته، نه سپوږمۍ

ای اباتمامه،

شعر پر ځان راڅرخېدلی
کلیمې، د لغتونو قاموس لمسېدلی
کلیوال، ښاریان لمسېدلي
سیند له خپله رنگه ستړی شوی
ونې له خپله تنې ستومانه شوي
موږ دلته

د اصحاب کهف په شان
ناپوه، بې خبره
نه مو انقلابیانو انقلاب کړی
نه مو شاعرانو شعر ویلی

ای اباتمامه

زمونږ شعرونه مه لوله
ټولې مانۍ مو کاغذي
ټولې اوښکې مو ډبرې

٦

ای اباتمامه

شعر په خپلې ژورتیا کې دی یو سفر
د راتلونکي په لور دی یو مانو

هغه کشف دی، چې نه پاتې کېږي په انتظار
خو موږ بدل کړی د واده د جشن په شان په یو شي
د هغه درېدلي بادي برنجي سازونو د ریتم په شان په یو شي
ته وایی گواکی
همدا یې برخلیک دی

۷

ای د کلیمو امیره
وبخنه چې موږ ټولو له کلیمو سره کړی خیانت دی
په تشطیر، تربیع، تخمیس او توصیف مو ستړي کړي
ای اباتمامه
اور مو سوځي
خو لا اخته یوو موږ په شخړو له یو بل سره
د مصروف و ممنوع الصرف په اړه
نیواکگر پوځ هم
ممنوع الصرف دی!!

لا مو لینگې رپوو
ناست په انتظار په مسجدونو کې
چې راشي امام علي یا عمر
خو یو به هم رانشي
رابه نشي
بې له خپلې تورې
څوک بریا ته رسیدلی نه دی

ای اباتمامه

پر شعر نلري ایمان نور خلک
پر شاعرانو نلري ایمان نور خلک
ته ووايه ای شاعره
کله چې شعر زړېږي
ولې په چاره نه وژني
خان نور؟!

شعر پوښتنه کوي

سره له ټولو جلادانو،
چې غوڅوي سرونه
خوشحال يم چې له شعرونو مې ډارېږئ
نېکمرغه يم چې د رنگونو له څاڅکو وېرېږئ
د کاغذونو له خش خشه رېږئ!

ای واکمنو،
چې له کلیمې وېرېږئ
له ترانې ډارېږئ
له خلاقه شاعره رېږئ
ای واکمنو،
چې په خپل واک ډارېږئ
د گلونو له وړمې بېرېږئ
د زردالانو له بویه وېرېږئ
ای واکمنو،
چې ورکوی پوځیانو ته فرمانونه
چې بندکړي
توروتمبو شاته
شوقونه

خوشالېرم چې سپي مو خوشې کوي
دروازې مو تړي
په خپلو ښځو ډارېږي،
چې بندي نشي د مينې په لومه د پاچايانو

خوشالېرم چې کتابونه مې قتل عاموي
شعرونه مې ذبحه کوي
خو جسد به مې شي بدل
په بارگاه يوه ورځ
په زيارت د ميانو د ورتگ يوه ورځ

هېڅوک نشي کولای آسونه ايسار له شپېدلو کړي
مرغۍ بندي د نويو ټاټوبو له موندلو کړي
وبه وژني ليکوالان
خو ليکل وژلي نشي
وبه وژني سندرغاړي
خو آواز وژلي نشي
په دې سيالي کې يوازې کليمې بريالې دي.

يوه کوټه
يوه حرمسرا
ننه نوي ښځې مو راغونډې کړي
هر څه دي برابر:
نکاح خط

طلاق خط

شراب په جامونو کې
سترگې مو سرې د نغري د سکروتو په شان
خو د اخلاقي ارزښتونو لپاره
تل مو منعه کړي زما اشعارا!!!

په تمه راله واوسئ،
بې خبره راځم
د مېدی يا بُراق په شان
سترگې په لار راله واوسئ،
د پېژندو مې اړتيا نشته
خلک به راځوړند کړي پر دېوالو
د پاچا د عکسو پر ځای
عکسونه زما.

راله منتظر واوسئ ای دلالانو،
چې ودان کړي مو د تېلو له پیسو دي
د نفاق اهرمونه
شعر و نثر مو راته بدل کړ
د ارتزاق دي دکانونه!

سترگې په لار راله واوسئ،
چې شعر:

د ولس د تندي له خولو
د ډوډۍ له بشرو

د خپلو له گړنگونو
له زورو راپورته شویو زلزلو
د بهر په لور تل پنځول کېږي.

ای واکمنو،
هر خومره که لوړ کړئ
دېوالونه
بنده به نکړای شئ
د لمر خړیکېدنه!

مسافر

سپاره د ویر په بېړۍ
رهبر مو یو مزدور
شیخ مو غل د دریابو
بې وطنه
چارل شوي
د مرغیو په خبر د مهال پر نقشي
بې اسناده مسافر یوو
بې کفنه مړي.

موږ د عصر بدلنې
پلوري مو
پیسی اخلې واکمنان
موږ د مانیو مینځې
له کوټې نه کوټې ته
له غېږې نه غېږې ته
له مالک نه مالک ته
له بُت نه بُت ته
هر شپه منډې په خبر د سپیانو
له عدنه تر طنجه

له طنجه تر عدنه

په لتون د قبيلې،

چې راووايي هرکلی

د پردې په لټه د پټېدو

د سر پناه په لټه د مېشتېدو

شاوخوا مو دي اولادونه

ملاگانې يې دي کړوېې

لتوي په زړو قاموسو کې

بې ساری يو جنت

بې ساری يو غټ دروغ

د وطن په نامه

يو دروغ.

دېره يوو د ژړا په ښار

قهوه مو د کربلا وينې

غوښه مو گډه د کربلا په غوښه

خواړه

خښاک

عادتونه

بیرغونه

گلونه

قبرونه

پوستکی

مو لري مُهر د کربلا

څوک مو نه پېژني په دې بیدیا

نه اوبښ، نه ونه د خرما

نه تېره، نه میخ

نه هندي، نه عفرايي

پانې مو شکمنې

فکرونه مو جالبه

نومونه مو نه دي نومونو ته ورته

نه مو پېژني

هغوی چې تیل څکي

نه مو پېژني،

چې اوبښکې څکي

رنځ څکي.

بندیان یوو د هغو متنونو،

چې واکمنان یې لیکي

بندیان یوو د هغه دینونو،

چې ملایان یې تفسیروي

بندیان یوو دننه د غمونو،

غمونه مو دی خوندور له هرڅه په تنونو

څاري مو په قهوه خانو کې

څاري مو په کورو کې

څاري مو ان

د ميندو په نسو کې!!

په انتظار دی هر چېرې

يو مخفي جاسوس

له قهوی مو څکي

پر تخت مو بيدېري

په ليکونو کې مو گوتې وهي

کاغذونه مو لتوي

په پزه مو ننوځي

په ټوخي سره مو راوځي

ژبې مو پرې شوي

سرونه مو پرې شوي

ډوډۍ مو له ډار،

له اوبښکو سره لمده شوې

که اعتراض وکړو د سيمې ساتونکې ته

راته وايي: اعتراض ممنوع

که تضرع وکړو د اسمانو خدای ته

راته وايي: تضرع ممنوع

که نارې د مرستې وکړو د الله رسول ته

راکوي نه ستنېدونکي ويزې موږ ته

که د وروستې قصبېډې لپاره

يا د وروستي وصيت لپاره

مخکې له دې چې راځوړند شوو له داره

وغواړو قلم د ليكلو لپاره
موضوع بدله كړي د دې لپاره.

ای وطنه
چې د کرکې پر دېوال یې صلیب کړی
ای د اور غونډسکې
چې د گړنگونو په لور یې رهي کړی
پیدا نه شول څوک
نه له مضر نه له ثقیف قبیلې
چې په وینه لت پت دې وطن ته
نذرانه یو جام له خپلو وینو کړي
یا ورکړي خپلې یو بوتل شریفې میتیازې
یا له دې څیري څیري عبا
چا درنکړه یوه ورځ
یوه خولۍ
یوه چپنه ډالۍ

ای وطنه،
چې د خزان د وښو په شان یې مړاوی
شکېدلي یوو موږ د ونو په شان له خپلو زېلو
له خپلو هیلو، یادونو آواره شوي یوو
ډارېږي سترگې مو له خپلو اوازونو
واکمن مو دي هغه خدایان

چې بهېږی شنه وینه یې په رگو کې
مور د کنیزانو نسل
نه مو پېژني د حجاز مشران
نه مو پېژني د صحرا عامیان
نه مو **ابوالطیب مني** نه مو **ابوالعتاهیه**
که ځي رانه یو جلاد
سپاري مو په بل جلاد

د ستړیا د بندرونو مهاجر
د بیروت له سینده د عرب تر سینده
نه مو غواړي څوک
نه **فاطمیون**، نه **قرمطیان**
نه **مملوکیان**، نه **برامکیان**
نه شیطانان، نه ملایکې
نه مو غواړي څوک
په مالګینو ښارو کې،
چې پرې کوي هر کال
د میلیونو کتابونو سرونه
په هغه ښارونو کې،
چې دولتي استخبارات یې کوي
د ادبیاتو لارښوونه
نه مو غواړي څوک

سپاره د ویر په بېړۍ
رهبر مو یو مزدور
شیخ مو غل د دریابو
لکه مورکان په قفسونو کې بندیان
نه مو مني کوم بندر
نه مو مني کومه مېکده
پاسپورتونه مو ټول راصادر کړي شیطان
لیکنې چې کارو
خوښې نه دي ټولې د سلطان

له زمانه یوو بهر مسافر
له مکانه یوو بهر مسافر
پیسې ورکې، شتمني ورکه
اولاد ورک، نوم ورک
پېژاند ورک، د امنیت حس ورک
نه مو بنی هاشم پېژني، نه بنی قحطان
نه مو بنی ربیعہ پېژني، نه بنی شیبان
نه مو د لنین پېروان پېژني، نه د ریگان
ای وطنه،
ټول مرغان دي په خپله ځاله
چې حرفه یې ده آزادي
مري دباندي له وطنه.

مینه او تېل

۱

ته به څه وختې پوهېږی؟

ته به څه وختې پوهېږی؟

راله ووايه ښاغلیه؟

زه د هغو جینکو په کتار کې نه یم،

چې ستا محبوبې دي

نه ښځینه فتحه یم،

چې ورسپو ما پر خپلو فتحواتو کړې

نه کومه شمېره یم،

چې ورزیاته ما پر خپلو دوسیو کړې

ته به څه وختې پوهېږی ښاغلیه؟

۲

ته به څه وختې پوهېږی؟

ای اوبښه،

چې تر اوسه په بیدیا کې

اوسار تړلی نه دی ستا په پزه چا

خېره دې،
لاسونه دې
همېش
د خيرو،
د ټناکو لاندې پټ
ته به څه وختې پوهېږی؟
چې زه به نوره ستا په لاسو کې
د سگړتو ايره نه يم.

ته به څه وختې پوهېږی؟
چې پر بالېت به دې
له زرگونو سرونو يو سر نه يم
ته به څه وختې پوهېږی؟
چې ستا د ليلام
مجسمه به نه يم
ته به څه وختې پوهېږی؟
چې پر سينه به مې نه وي ستا نوکاري
ته به څه وختې پوهېږی؟

۳

ته به څه وختې پوهېږی؟
چې ما به نشې کړای بې حسه
امارت به دې نشي کړای ما بې سده
ته به څه وختې پوهېږی؟

چې سره له تېلو
سره له ټولو امتيازاتو
سره له هغو تېلو،
همرنگه ستا د چينې
سره له هغه بې شمېره موټرونو،
چې گڼو معشوقو له ډالۍ دي
ته به د نړۍ څښتن نشی.

څه شول ستا هغه مشهوره د اوبښانو بازارونه؟
څه شول ستا پر لاسونو هغه خالونه؟
څه شول ستا د کېړدۍ سوري؟
څه شول ستا د پښو د تل چاودونه؟
څه شول ای منفعله؟
څه شول ای د خواهشاتو مریبه؟

اوس دې عقشبازي د صفتونو شرحه
لس‌ها ښځې سر په سر
د لذت پر پرستن انباروی
د یوه مړه حیوان جسد په څېر
له دېوال یې راڅړوی
ته به څه وختې پوهېږی ښاغلیه؟

۴

ته به څه وختې پوهېږی؟
ای خېتوره

زه هغه نه يم،
چې له اوره دې وډارېږم
لېواله ستا د جنت شم
لوړ مې دى عزت
باوقاره له سرو زرو،
چې ته يې لرى په لاسو
ته به څه وختې پوهېږى؟

زما فكر دى جلا
ستا د فكر له فضا
اى چې خانواكى دې
په سلول سلول كې وهلي جرړې
اى چې بيديا سخته شرمنده ده،
چې تا ته ده منسوبه
ته به څه وختې پوهېږى ښاغليه؟!

۵

اى د تېلو اميره
د خپلو هوسونو په چقړو كې ورغړه
ورغړه، لكه پر كاشيانو رغړېدنه
ورغړه د گمراهۍ په لوگيو كې ورغړه
ته تېل لرى تېل
د خپلو معشوقو پر پښو يې ومېښه
اى د تېلو اميره

په پاریس کې دې لیدلي نایت کلبونه
وژلي یې ستا په ذات کې رحمونه
وژلي یې ستا مېړانه مهرباني
د بدلمنې ښځې په پښو کې دې
ښځه کړې غچ تر خاورې لاندې
په وړیا دې ورکړ **قدس**
په وړیا دې ورکړ خدای
په وړیا دې ورکړې ان د مړو ایرې...
تا له سره هېر کړي،
چې د اسرائیلو په جگړه کې
جنینونه په خاوره ولېدل
تا خو له سره هېر کړي،
چې څومره ودانۍ پنگې
پر سرو شوې
تا خو له سره هېر کړي،
چې څومره قرآنونه سوځېدلي
په اور کې
تا خو له سره هېر کړي،
چې رېږلې یې خپله جنډه
د هېواد د څیري بېرغ پر ځای ده
تا خو له سره هېر کړي،
چې په **حیفا** و په **یافا** و **بئر السبع** کې
هره ونه صلیب شوې د خلکو لپاره

د هغو لپاره چې تا هېر کړي له سره
چې وو ستا له نسله

قدس دې په وینو ډوب
خو ته ډوب په شهوتو کې
داسې آرامه بیده یې
گنې دې ناورین له تا سره څه تړاو نه درلود
ته به څه وختې پوهېږی؟
کله به دې په ذات کې انسان راوینېږي؟
ته به څه وختې پوهېږی؟

پوښتنه

ما مه پوښته،
چې څنگه يم؟
که رښتيا يم درله گران...
رانه وپوښته:
گوتې دې څنگه دي؟

موږ په «ترهه گری» تورنوي!!

موږ په «ترهه گری» تورنوي
که دفاع وکړو د گل له بویه
که دفاع وکړو د ښځې له خوشبویه
که دفاع وکړو له بې گناه قصیدې

موږ په «ترهه گری» تورنوي
که دفاع وکړو له شنه اسمانه
له هغه هېواده،
چې په کې څه پاتې نه دي
نه هوا، نه اوبه
نه کېړدۍ، نه اوبښان
نه توره یوه قهوه...

موږ په «ترهه گری» تورنوي
که دفاع وکړو په مېړانه
د بلقیس له زلفانو
د میسون له لبانو
له هنده

له رغده

له لبنی

له ربابه

که دفاع وکړو

د الهام په بڼه چې راوړېږي له ښو

د رانجو له بارانه!

له ما سره به و نه مومئ

محرمانه شعرونه

محرمانه ژبه

يا محرمانه کتابونه،

چې بنديوان يې د دروازې تر شا کړم!

ان يوه قصيده نلرم،

چې روانه محجوبه وي

په واټو کې...

موږ په «ترهه گری» تورنوي

که د خپل هېواد له پاتې شونو وليکو

ناتوانه،

شيندلي،

پنځېدلي

چې غړي يې وراسته

پاشېدلي

له هغه هېواده چې پېژاند لتوي

له هغه بې نومه پرگنو
له هغه هېواده،
چې له تېرو بډايه شعرونو يې
پاتې نور څه نه دي
د خنساء* له قصيدو پرته
له هغه هېواده،
چې د اسمان په لمن يې
سره، شنه يا زېړه آزادي پاتې نه ده...
له هغه هېواده،
چې د ورځپاڼو پېرېدو ته مو پرېږدي
خو د خبرو اورېدو ته مو نه پرېږدي...
له هغه هېواده،
چې پر ټولو مرغيو
د چغېدو تلپاتې بندېز لگېدلی
له هغه هېواده،
چې ليکوالان يې عادت شوي
له ډېره ډاره،
پر هوا ليکل کا!!

* خنساء، چې اصلي نوم يې تماضر بنت عمروالسلميه و، له اسلام څخه دمخه يوه مشهوره شاعره وه. هغه د خپل ورونو، صخر او معاويه لپاره، چې د اسلام له عصره وړاندې ووژل شول، د مرثيه ويلو لپاره مشهوره ده. د هغه په قصيدو کې تر ډېره د خپلو ورونو زوړتيا او وير او خپگان بيان شوی دی. پ.ژ.

له هغه هېواده،
چې حال يې، احوال يې
زما د وطن له شعره څه توپير نلري:
خوشې شوې ويناوې
بې مانا خبرې
وارداتي کلام
غيرې عربي ژبه
غیرې عربي بڼه،
چې نه پيل لري نه پای
نه له خلکو سره اړيکه
نه له ځمکې سره
نه د بشر له رنځونو سره!

له هغه هېواده،
چې درومي د سولې مذاکراتو ته
له مېړانې تش
پښې بيله!

له هغه هېواده،
چې سړيو يې له ډاره
ځانونه لامده کړي!
او له مېرمنو پرته
څوک ورپاتې نه دي
څوک ورپاتې نه دي،

چې نه ووايي هغو ته،

چې په گوندو شول

او جوړه يې هتۍ

زموږ له ډوډۍ،

غوږو،

له کورو،

له ځلانده تاريخو کره

داسې شعر راپاتې نه دی،

چې خپل عفت يې

په پرستني د سلطان لړلی نه وي!

موږ په سپکېدو يوو روږدي شوي

له هغه انسانه به پاتې څه شي،

چې عادت يې د سپکېدو شي؟!

لټوو د تاريخ په کتابو کې

اسامه بن منقذ

عقبه بن نافع

حمزه و عمر

او خالد، چې د شام په لوري درومي...

په ملي ږوندتيا يوو اخته شوي؟!

يا له کورمالۍ کرېږو موږ؟!

موږ په «ترهه گری» تورنوي

که تر اسرائيلي بېلدوزرو لاندې،
چې مو خاوره اړوي راوړي
تاريخ مو اړوي راوړي
انجيل مو اړوي راوړي
قرآن مو اړوي راوړي
خاوره د پيغمبرانو مو اړوي راوړي،
ونه غواړو شوو مړه
که گناه مو دا وي
نو بيا خومره ښکلې ده «ترهه گري»!

موږ په «ترهه گری» تورنوي
که د مغولاتو، يهوديانو* او بربرو په لاسونو
ونه غواړو شوو نابود
که د امنيت شورا،
چې خپته ورباندې اچولې ده لوي امپراتور
وولو شيشې
په کابو!

موږ په «ترهه گری» تورنوي

*نزار قباني په ځينو شعرونو کې په مستقيمه توگه پر يهودانو بريد کړی او ان دا يې هم ويلي
که چېرې هیتلر له يهودانو بې غمه کړي وای، نو فلسطين به له داسې رېرې سره مخ نه وی.
د نزار قباني دا ډول دريځ يو ارتجاعي او ناسم دريځ دی، ځکه ستمگران هېڅکله د خپلو
ولسونو استازي کېدای نشي. که چېرې ونکړای شو د ولسونو او دولتونو، د ولسونو او واکمنو
ستمگرو طبقاتو تر مينځ توپير وکړو، نو د يو دموکراتيک او آزادي غوښتونکي دريځ پر ځای
يو ارتجاعي او استبدادي او ورسته پاتې دريځ غوره کوو. پ.ژ.

که له لېوه سره مذاکرې ته غاړه کېنږدو
او امریکې،
دې بې فرهنگې ته
د بشري کلتور په وړاندې
له دې بې تمدنې سره
د نني تمدن په وړاندې
د مرستې لاس ورنکړو!
امریکا هغه ستره ودانۍ ده،
چې دېوال نلري!

موږ په «ترهه گری» تورنوي
که مخالفت وکړو له هغې زمانې سره،
چې په کې شتمنه،
مغروره

خواکمنه امریکا
د عبري ژبې رسمي ژباړونکې شوې!

موږ په «ترهه گری» تورنوي
که د قدس و الخیل
یا د غزې و ناصرې
پر مخونو گلونه وشیندو
که ویسو اوبه محاصرې ته!
ډوډۍ محاصرې ته!

موږ په «ترهه گری» تورنوي
که غږ پورته کړو
د پرگنو ضد مشرانو په وړاندې
د هغوې په وړاندې،
چې زینونه یې بدل کړل
غوره یې د وحدتپالنې پر ځای کړه دلالي!

موږ په «ترهه گری» تورنوي
وايي د «ترهه گری» کوئ ننگه،
که د فرهنگ دنده کړو خپله
که د فقهې او سیاست کتابونه لولو
که یاد کړو خپل لوی خدای
که سورت د «فاتحې» کړو تلاوت
که د جمعې خطبې ته شوو غوږ

موږ په «ترهه گری» تورنوي
که له خپلې خاورې
د خپلې خاورې له ستروالي دفاع کړو
که پاڅون کړو
پر خلکو د تېري په وړاندې
پر ځان د تېري په وړاندې...
که راپورته په ملاتړ شو
د وایټونو د خرما د وروستیو ونو
د اسمان د وروستیو ستورو

د خپلو نومونو د وروستيو تورو
د خپلې مور د شيدو د وروستيو څاڅکو
که گناه مو دا وي
نو بيا څومره ښکلې ده «ترهه گري»!

له «ترهه گری» سره موافق یم
که ژغورلای مې شي له هغو کډوالو،
چې له روسيې
له رومانيې
له مجارستانه
له لهستانه راغلي
او په فلسطين کې يې
زموږ پر اوږو پښې ايښي
راغلي،
چې د قدس منارې
د الاقصی جومات دروازې
دبرليکني او گنبدونه رانه غلا کړي.

له «ترهه گری» سره موافق یم
که وکړای شي مسيح
د مرگ او ويجاړنې له سفيرانو
آزاد کړي
مقدسه مريم او مقدس ښار
آزاد کړي.

تر پرونه مو خلک
د خپلو ټاټوبو په واټو کې
په خبر د اسونو شپېدل
څپاند وو ډگرونه
د نهرونو د صلابت په شان
خو د اوسلو له تړون وروسته
نور مو غاښونه په خولو نشته!
بدل شوي په ړانده ملت یوو موږ؟!
بدل شوي په ګونګي ملت یوو موږ?!
له «ترهه ګری» سره موافق یم
که له ستمګرو، بلوسګرو ژغورلای شي ملت
د انسان له وحشته ژغورلای شي انسانیت.
له «ترهه ګری» سره موافق یم
که له یهودي امپراتوره مې ژغورلی شي
که له رومي امپراتوره مې ژغورلی شي.
له «ترهه ګری» سره موافق یم
تر هغو چې په «عدل» و «انصاف»
وېشل شوې نوې نړۍ وي
د اسرائیلو
د امریکې تر منځ!

له «ترهه گری» سره موافق یم
له ټولو شعرونو سره
له ټولو نثرونو سره
له ټولو غاښونو سره،
چې په خوله یې لرمه
تر هغو موافق یم،
چې نوې نړۍ وي
دریست د قصاب په واک کې!
له «ترهه گری» سره موافق یم
تر هغو،
چې نوې نړۍ
موږ د لېوانو په کتار کې شمېري!
له «ترهه گری» سره موافق یم
تر هغو،
چې د امریکې سنا
د نورو کړنې ارزوي
جایزې ټاکي
جزا ټاکي!
له «ترهه گری» سره موافق یم
تر هغو،
چې نوې نړۍ

په خپل ذات کې د عربو له بويه وي
بېزاره

له «ترهه گری» سره موافق یم
تر هغو،

چې نوې نړۍ
زما د ماشومانو سرونه پرې کوي
او د خپلو سپو مخې ته یې اچوي
نو برالا وایم:

له «ترهه گری» سره موافق یم...

له «ترهه گری» سره موافق یم...

مینه بریالی ده

سره له دې چې بړېکی
جگېري زما په سترگو کې
سره له دې چې غم
بیدېري ستا په سترگو کې
سره له دې چې په دې دوران کې
پر ښکلا کوي ډزې
هر چېرې
پر اند و عدالت کوي ډزې
هر چېرې
زه وایم مینه بریالی ده
په کراتو وایم
مینه بریالی ده
د وچېدلو،
مړاوېدلو په وړاندې
هېڅ پټنځی،
هېڅ پناهځای نشته

له مهربانې ونې
پرته

سره له دې پنگېدلي دوران
سره له دې دوران
چې ليکوالان وژني
ليکنې وژني
په کوټرو کوي ډزې
په سرو گلانو کوي ډزې
پر بوټو کوي ډزې
ښخوي ښايسته شعرونه

د سپيو په هدېرو کې
زه وایم فکر بريالی دی
په کراتو وایم
فکر بريالی دی

نه مري ښکلې ويناوې
کله هم

نه په توره
نه په زندان
نه په کوم دوران

گرانې!
سره له هغو ټولو کسانو،
چې سترگې يې محاصره کړي درله

زرغونتیا سېزي

ونې سېزي

سره له هغو ټولو کسانو،

چې ښکلې معشوقې یې زنداني کړي

زه وایم سور گل بریالی دی

په کراتو وایم

سور گل بریالی دی

گرانې!

سره له هغو ټولو وچېدلو،

چې اروا کې مو دي

سره له هغو ټولو مړاوېدلو،

چې اروا کې مو دي

د ورېځو له کموالي

سره سره

د باران له کموالي

سره سره

اوبه بریالې دي

غوتۍ بریالې دي

سره له هغې ټولې شپې،

چې سترگې یې درنې دي

بې له شکه

ورځ بریالی ده

په کراتو وایم

ورځ بریالی ده

په داسې دوران کې،

چې اوښتی زړه

په لرگین لوبښي

چې اوښتی شعر

په لرگین قالب

د بې مینۍ

د بې هیلۍ

د بې سیندۍ

په دوران کې

د پاڼو

د قلمونو

د کتابونو

د استعفی

په دوران کې

زه وایم سینه بریالی ده

په کراتوه وایم

سینه بریالی ده

د تېلو،

د گازو له دورانه وروسته

بې له شک،

طلا بريالی ده
په کراتو وایم
طلا بريالی ده.

سره له دې دورانه،

چې ډوب
په کړاونو
په اپینو
په اعتیادو

سره له دې دورانه،

چې انځور نه خوښېږي د چا نور
تابلو نه خوښېږي د چا نور
عطرونه نه خوښېږي د چا نور
رنگونه نه خوښېږي د چا نور

سره له دې دورانه،

چې تنبتي له خدای پرستی
په لور د شیطان پرستی
سره له هغو کسانو،

چې ژوند یې راله تالا کړ
وطن یې رانه له جیبه تالا کړ
له زرگونو جاسوسانو

سره سره،

چې په دېوالو

مهندسانو طرحه کړي،
ځای پر ځای کړي

له زرگونو راپورونو
سره سره،

چې موږ کان یې
موږ کانو ته لیکي
زه وایم ولس بریالی دی
په کراتو وایم
ولس بریالی دی

پوه ولس
بريالی ولس
سرنوشت سازه
ولس!

په بیره رهيډونکي

د شرم وروستي دېوالونه ړنگ شول
خوشاله شوو، ونځېدو
د ډارنو د سولې هوکړه لیک لپاره مو،
یوبل ته مبارکې ورکړې!
نور مو څه ډارولې نشي
څه مو شرمولې نشي...
وچ شوي مو د غیرت رگونه
په بدن کې
پښې مو ایښي د تېښتې په دوران کې
ودرېدلي یوو په شان د پسونو
د مسلخ په کتار کې
منډه منډه
ساه لنډه لنډه
د قاتلانو د موزو خکلولو لپاره
مخکې کېږو یو له بله په څو ځله
پنځوس کاله یې وگاله
زموږ په ماشومانو
ولږه

د پيازو غوټه يې راغوځار كړه،
د روژې په پاى كې
پنځوسم ځله
غرناطه ووتله د عربو له لاسو
تاريخ ووتو د عربو له منگولو
د اتلولۍ د سرودونو انگازې ښكې شوې!

اشبيله ښكې
انطاكيه ښكې
له جگړې پرته
له ويني پرته
حطين ښكې
عمويه ښكې
مريم د اريكيو په لاس پرېوته
خو د دې اسماني سمبول د ازادولو لپاره
نه نرشته
نه پاتې نرتوب دى...

وروستۍ سرې كړنې مو
د روميانو په لاسو پرېوتې
له څه دفاع وكړو نور؟!
نورې نلرو مانيو كې وينځې
چې قهوه كړي را ته جوړه
چې شهوت كړي راته برابر

نور له څه دفاع وکړو؟!

ان یو اندلس راپاتې نه دی

لوټلي یې له مونږه

دروازې دي،

دېوالونه، مېرمنې، ماشومان دي

زیتون دي، غوړي دي، ډبرې د واټونو

لوټلي یې له مونږه

عیسی بن مریم،

چې لا د غاړې وه

لوټلي یې له مونږه

د لیمو، مندو او ایلینو خاطرې،

د جماتونو قنډیلونه

راته یې پرېښي

د غزې په نوم د سردین * یو قوطی

د اریحا په نوم یو وچ هډوکی

د فلسطین په نامه یوه کاروانسرا

بې له چته

بې له ستنو

خوشې یې کړو

* سردین یا ساردین یو ډول کب دی، چې د خپل خوند او غذايي ارزښت په خاطر یې خلک خوښوي. د ساردین نوم د ایټالیا د ساردیني ټاپو څخه اخیستل شوی، یو وخت په دې ټاپو کې دا کبان ډېر پیدا کېدل. پ. ژ.

بې هله

يو بدن

بې گوتې

يو لاس...

هېڅ غونډۍ راپاتې نه ده،

چې ورباندې تويې کړو اونښکې

څنگه ژړېدلی شي يو ولس،

چې اخيستل شوي وي

ورنه

اونښکې؟

د اوسلو له پټې عاشقۍ

شنډ راووتلو

د غنمو له دانې يې راکړ

وړوکی يو هېواد،

چې بې اوبو يې تېروم

د اسپرين د گولې په شان!

دا دی،

له پنځوسو کالو وروسته

پر ويجاړ ټاټوبي ناست،

بې سرپناه

د زرگونو کوڅه ډېو سپو په شان!

له پنځوسو کالو وروسته

پرتله له سرابه

د مېشتېدو هېواد مو و نه موند

هغه سوله،

چې د چارې په شان

پر بدن خای نه مومي

سوله نه،

تاوتریخجنه تېری دی!

څه به وي په بیړه د رهیدلو گټه؟

څه به وي په بیړه د رهیدلو گټه؟

خو د ملت وجدان چې وینس وي

د بم د پلټې په څېر...

د اوسلو ټول لاسلیکونه

به وي له ږدنه

بې ارزښته!

د زرغونې سولې

د سپینې سپوږمۍ

د رانه سیند

په خوب مو ولېدلې

زیاتې

رویاگانې

خو ناڅاپه شوو راوینس

په ناولو ډېرانو کې!

داسې څوک شته،
چې د غښتلو د سولې پر ځای
د ډارنو له سولې وپوښتي؟
داسې څوک شته،
چې په قسطنونو پلورېدونکو
چې په قسطنونو کرایه کوونکو
د سوداگرو، تاجرانو
د پانگه اچوونکو له سولې وپوښتي؟
داسې څوک شته،
چې د مړو له سولې وپوښتي؟!

واتونه یې غلي کړي
پوښتنې یې ترور کړي
پوښتونکي یې وژلي...

بې له مینې مو واده کړه
هغه ښځه،
چې یوه ورځ یې ماشومان زموږ وژلي
یوه ورځ یې ځیګرونه زموږ وژلي
له ځان سره مو بوتله
د گبین میاشتې لپاره
مستې مستانه وگډېدلو
زمزمه مو ورته غوړ کې
کړل د مینې ټول شعرونه،

چې په یاد وو راپاتې
خو له توره بخته
معیوبه، ناتوانه اولادونه مو
د ځینځنې په شان دي زېږولي!
د ویر د پیاده رو په ځنډو کې آواره
نه ټاټوبی، چې ونیسي مو په غېږ کې
نه بچیان، چې یې ونیسو په غېږ کې

د واده په جشن کې
نه عربي نخا
نه عربي خواږه
نه عربي ترانې
نه عربي شرم و حیا
یو وطندار هم په جشن کې نه و

د ناوې مَهر نیمایي برخه په ډالر
د الماسو د گوتې بیه په ډالر
د عاقد پیسې په ډالر
د نکاح کُک و ډالی کړی امریکا
د ناوې جامې، گلان، شمعی
او د مارینز موسیقي
ټول امریکایي!

واده پای ته ورسېد
فلسطین په کې شتون ونه موند

خپل انځور يې وليد
چې له ټولو رسنيو خپرېدو
خپلې اوبښکې يې کتلې،
چې د شيکاګو، نیوجرسی او میامی په لور يې
د سمندر خپې شلولې

او د ذبحه شوي مارغه په څېر يې

چينغې وهلې:

دا واده زما واده نه دی،

امريکا، هېڅکله!

دا جامې زما جامې نه دي،

امريکا، هېڅکله!

دا شرم زما شرم نه دی،

امريکا، هېڅکله!

د تاريخ ښوونکي چا ووژو؟

۱

ښادي راشي له کومه،
کله مو چې رنگ د خوښې تور
کله مو چې ځانونه تور
فکرونه تور
منځ تور
ان سپينوالی راله
توروالي ته نږدې دی!

۲

ښادي راشي له کومه،
کله مو چې د ژوند ټولې پېښې
د استبداد سريال:
هېواد استبدادي
هجرت استبدادي
رسمي ورځپاڼې استبدادي
مخفي پوليس استبدادي
مېرمن استبدادي

او له يوې ښايسته ښځې سره مينه
استبدادي...!

۳

ښادي راشي له کومه،
کله چې د ماشومانو پر کاليو
د کربلا وينه بهېږي...

اند،

زموږ په ټاټوبي کې
ناولې له بوتانو
ښځه و شهوت
په نړۍ کې مو
د موخو نخوړ.

۴

ښادي راشي له کومه،
له هماغه ورځ چې په غرناطه کې
د ښځو پر سر
يو له بل سره لاس و گريوان شوو
ملت وپاشېد
حکومت له لاسه لاړ
او هېواد له قفسه والوت!

۵

زما د ټاټوبي تر ټولو دنگه ونه
د کينې ونه!

۶

حيران يم،
چې زما په ټاټوبي کې
په خپل واده کې هر گل
د وير جامې اغوندي.

۷

موږ نه تلپاتې ملت لرو
نه حکومت
يو له بله بېل يوو....

۸

څه چې لولو
«ورځپاڼې» دي که د مړو ټاټوبونه؟
يا د وير،
د غم بلنه؟!

۹

ليکنې مو اقتباسي
غږونه مو د نيکونو له مړۍ راوځي...

۱۰

له «يو زرو يوې شپې» * يمه بېزاره
بېزاره چې د «شهرزاد» په غېږ کې
د لېوني په شان ويده شم.

۱۱

ښادي راشي له کومه،
کله مو چې ماشومانو
لا شنه زرغونه ليدلی نه ده!

۱۲

ښادي راشي له کومه،
له کومې ورځې چې له فلسطينه راووتلو
د ليمو او مندټې له حافظې راووتلو
په ايرو واوښتولو.

۱۳

هغه ورځ مو چې د بيروت سيند پرېښود

* يو زرو يو شپې، چې په عربي کې د الف ليله و ليله هم يادېږي، د عاميانه داستانونو يوه ټولگه ده چې په پېړيو کې راټول شوي دي. اصلي داستان يې د «پاچا» (شهریار) او د ملکې (شهرزاد) په اړه دی. پاچا د خپلې مېرمنې له خيانت وروسته پرېکړه کوي چې هره شپه له يوې انجلۍ سره واده وکړي او په سبا يې ووژني. شهرزاد، د يو وزير په ځيرکتيا سره، هره شپه پاچا ته يوه کيسه بيانوي، خو کيسه نيمايي پرېږدي چې پاچا يې مړه نه کړي. دا لړۍ يو زر او يوه شپه ادامه مومي او... پ.ژ.

د ميندو سينې مو پرېښوې
د يادونو گلونه مو پرېښول
خپل آزاده کورونه مو پرېښول
د تولد کارتونه مو پرېښول.

۱۴

موږ يو بل وڅوړل
ماهيان
ملخان
به مو اوس
عذر ومنی؟!

۱۵

په ټاټوبي کې مو
ان د خدای جامې ليلامېږي!!

۱۶

ښادي راشي له کومه،
هره مرغۍ چې راوالوځي
سر يې پرې شي
هر پيام وړونکی چې راغی
سر يې پرې شو

هر مصلح
هر نوښتگر
هر ليکوال

هر شاعر

چې راغی

د شعر پر بالښت یې

سر له تنه پرې شو!

۱۷

زما په ټاټوبي کې د هوا بدلېدل

حرام!

د مېرمنو پر سترگو رانجه وهل

حرام!

د شعر ځای پر ځای کول

حرام!

د فعلونو و نومونو صرفول

حرام!

حرام!

۱۸

په درېمې نړۍ کې اربابان

د مرغیو له چغېدو

د گلونو د وړمې له خوړېدو

د کوټرو د غومبر له اورېدو ډارېږي

که سیند

ډېر وغږېږي

زنداني کېږي!

د درېمې نړۍ اربابانو ته سخته ده،
چې له اند سره پخلا شي
قلم ومني
لېوه چېرې کوي له پسونو سره
پخلاینه؟

۱۹

مور په تېرو دورانونو کې
په شعر،
په بیان
په بديع
په وینا کې
مخکېن وو
خو اوس مو دنده
د لیکنو خپرول!

۲۰

د پوهنې،
د کلتور
لومړنۍ ماڼۍ
مامون وه جوړه کړې
تر هغه وروسته راغلل
د وژنې په حرفې کې
د زندان جوړونې په مهندسۍ کې

کارپوهه واکمنان بیا

۲۱

د ویاړ،

انساندوستۍ،

عزت،

سرلوړۍ،

ملتیا،

سختاوت او زړورتیا

زرگونې کیسې وې لوستلې ما

په ماشومتوب کې

خو کله چې شوم لوی

شوم پوی:

چې په تاریخ کې مې لوستلې نیمایي خبرې،

هسې خوشې گنگوسې وې!

نڙي په کليمو تسخيروم

نڙي،

په کليمو

تسخيروم

مورني ژبه،

نحوه،

فعلونه،

نومونه

تسخيروم

غوڅارم لېرې

د شيانو پيل

په نوې ژبې

راتلونکې پېړۍ روښانوم

هغه ژبه،

چې پيام لري د اور

چې آهنگ لري د اوبو

په سترگو کې دې زمان ودروم

چې بېلوي زمان له دې شېبې

هغه کرښې پاکوم.

په دستگیری کې مینه

پرېږده،

لاړ شم

نور

هغه وینه چې مې گټله

بدله به نشي کله په اوبو

بدله شوې په اوبو

نوره

هغه اسمان چې مې گټو

شنه رڼه خلا به یې نشي ماته

کله

رڼا یې ماته شوې

نوره

هغه لمر،

چې د اسپانیایي گوشوارو په شان مې ستا له غوږو

راخوږندو

راولېدلی پر ځمکه نور

مات شوی نور...

هغه کليمې،
چې مې پتولې ته ورسره په خوب کې
د ډارېدلو مرغیو په خبر الوتلي
ته يې پرېښودلې لغړه
نوره.

مرغی او واکمن

په عربي هېوادو

گرځم راگرځم،

چې شعر ووايم

باور لرم،

چې شعر هغه ډوډۍ ده،

چې د خلکو لپاره پنځېږي

له پيله باوري يم،

چې توري يانې:

کبان

اوبه

ولس.

په عربي هېوادو

گرځم راگرځم

يوازې شعري ټولگې له ځان سره لرم

له يوې تانې مې بلې ته لېږدوي

له يوه عسکره مې بل ته سپاري

په جيب کې مې يوازې مرغۍ دي

ضابط د ودرېدلو امر راكوي
د مرغۍ پاسپورت رانه غواړي
زما په وطن كې
كليمي بايد پاسپورت ولري

ساعتونه

سرگردانه منتظر

د مامور امر ته په تمه

سوچ وهم د شگو بورېو ته

سترگې مې ډكې لكه درياب

مخې ته مې لگېدلې يوه دړه

غږېږي له وطنه

غږېږي له ملتته

زه لكه مورك ناست

د خپلو غمونو كانگې كوم

ټول گچي شعارونه د پښو لاندې كوم

پر دروازو د خپل وطن

غورځېدلی يم مات

لكه يو جام.

د یو عرب جلاد ژوندلیک

۱

ای خلکو!

زه پاچا یم

مات مو بتان د گمراهۍ کړئ

عبادت زما کړئ

نه راڅرگندېږم همېش

د صبر پر صوفه راته کښېښې

تماشا زما کړئ

اولادونه مو خوشې کړئ بې له ډوډۍ

ښځې مو پرېږدئ بې له مېړو

پیروي زما کړئ

شکر د خدای د نعمتونو کړئ

راستولی یم زه

چې ولیکم تاریخ

تاریخ نشته بې له ما.

خلق شوی لا نه دی بل په شان زما
زه یم یوسف د بنکالا
د زېږو وینستو والا
نشته پیغمبروزمه تندى
لا تندى په شان زما
سترگې مې
ځنگل د زیتونو، د بادامونو
لاس په دعا شئ
چې په امان کا سترگې مې
پروردگار

ای خلکو!
زه مجنون د لیلی
بنځې مو راواستوئ،
چې حامله شي له ما
خاوندان مو راواستوئ،
چې شاکر شي له ما

افتخار دی چې ووسئ په شان زما
افتخار دی چې غنم وخورئ د بدن زما
افتخار دی چې راغونډ کړئ بادام، انځیر
د تن زما.

زه
هغه حادثه یم،

چې له زرگونو پېړيو راهيسې
پېښه شوې نه ده
کله...

۲

ای خلکو!
په واکمنانو کې یم ښایسته تر ټولو
عادل تر ټولو

د تورې ترړمۍ سپوږمۍ یم
د یاسمن سپینوالی
د دار د ستني مخترع،
خیرالمرسلین یم.

هر ځله چې فکر کړم
چې گوښه شم له واکه
وجدان مې مانع شي:
څوک به وروسته له ما پر دې نېکملو حکومت کا؟
څوک به وروسته له ما رانده، جذامیان، گودان روغ کا؟
څوک به د مړو هډوکي راژوندي کا؟
څوک به له خپلې چوغه د سپوږمۍ رڼا راوځلوي؟
څوک به د خلکو لپاره باران راووروي؟
څوک به یې نوي قمچینې ووهي؟
څوک به یې په ونو صلیب کړي؟
څوک به یې اړ کړي په ژوند د غواگانو؟

په مړینه د غواگانو؟

هر کله چې د واک په پریښودو فکر کوم
اوبښکې مې راهېږي د ورېځو په شان
نو پرېکړه مې دا ده
چې سپور پاتې شم پر خلکو
توکل پر خدای
له اوسه...
تر قیامته....

۳

ای خلکو!

زه ستاسې مالک یم
څنگه چې د املاکو، د مریانو مالک یم
گرځم پر تاسې
څنگه چې گرځم د مانۍ پر قالینونو
راته په سجده شئ
چې یم ولاړ
راته په سجده شئ
چې یم ناست
تاسې مې د خپلو نیکونو په پانیو کې
ما موندلي وې یوه ورځ؟
پام!

چې ونه لولئ کوم کتاب

په ځای مو لولم زه کتاب
پام!

چې ونه کارۍ کوم لیک
په ځای مو کارم زه لیک
پام!

چې په پټه غوړ نشئ **فیروز*** ته
زه آگاه پر نیتونو یم
پام!

چې بې اجازې
دنده نشئ قبرو ته
دا ستره گناه په نزد ده زما
پام!

کله چې غږېږم
غوره چوپه چوپتیا کړۍ،
خبرې مې دي په شان د قرآن .

۴

ای خلکو!
زه **مهدي** یم
په تمه راله ووسئ

* نهاد ودیع حداد، چې هنري نوم یې فیروز و، په ۱۹۳۵ کې لبنان کې زیږېدلې او د لبنان له مشهورو سندرغاړو څخه شمېرل کېږي. مېرمن فیروز د عرب نړۍ بېلابېلې پېښې په خپلو ترانو کې انځور کړي، د ساري په توګه «بیت المقدس زما په زړه کې» او «جمېلې ته لیک» (چې د الجزایر نامتو او قهرمانه مېرمن جمیله بویاشا ته یې اشاره ده) په نامې یې ترانې ویلي دي. پ. ژ.

وينه مې د تاكونو په زړونو کې ترېږي
ومې څښئ

ودروئ ترانې ټولې،
چې ماشومان يې د وطن په مينه وايي
زه په خپله وطن يم
په خپله يو تن يم.

تلياتې يم
په ټولو کایناتو کې
پاتې د منۍ په حافظه کې
په شپېلۍ کې
په آسماني رنگه ترانو کې

عکسونه مې راځوړند په ميدانونو کې
و مې نغاړئ د کليمو په ورېځو کې
تنکې پېغله راته کوژده کې
زه نه زړېږم کله
بدن مې نه زړېږئ کله
زندانونه مې نه زړېږي کله
په پاچاهۍ کې مې نه زړېږي
ځپانده نظام کله.

ای خلکو!

حجاج* یم زه

که نقاب کرم لبرې

ما وبه پېژنئ

چنگیزخان یم زه

راغلی یم

له خپلو سپیانو سره

له نېزو سره

له زندانو سره.

ای خلکو!

مه خپه کېږئ چې تاوتریخوالی کړم

مه خپه کېږئ چې وژل کړم

که تاسې ونه وژنم

وژنئ مې تاسې

که په دار مو و نه وهم

په دار مې وهئ تاسې

که ښخ مو نکړم په ډله ایزه گور کې

په گور مې ښخوئ تاسې.

* حجاج بن یوسف ثقفی د اموي خلافت یو نومیالی قوماندان او واکمن و. د هغه په اړه بېلابېل نظرونو موجود دي. ځینې وايي چې هغه ډېر سختگیره او ظالم او زیږ و، خو بیا ځینې یې یو پیاوړی او توانمن دولتوال گڼي. پ. ژ

۵

ای خلکو!

راله وپیری ورځپانې،

چې د بدلنو په شان په واټونو کې عرضه کېږي

چې لیکل کا

زما په اړه

راله وپیری د پسرلني وښو په شان

صیقل شوي کاغذونه

راله وپیری رنگونه،

راله واخلي چاپخونه

په دې دوران کې

پېریدلی شوو هر څه

ان

گوتې.

راله وپیری د اند میوه

منځې ته یې راله کېږدی

راله پوخ یو شاعر کړی

د ډوډۍ په لوڅو کې راله کېږدی

زه بې سواده یم

په زړه لرم عقده

له څه چې وایي شاعران

راله وپیری شاعران

چې ستاينه مې د ښکلا کا
ستوری مې پښتۍ د کتابو کا
د نڅا د ستورو
د دنداری د ستورو
ښایست نه رسېږي زما ښکلا ته
پېرېدلی شم څه چې وغواړم
په ارزښتمنو اسعارو
پېرېدلی شم
دیوان د بشار بن بُرد*،
شونډې د متنبې*
سرودونه د لیبید**

*بشار بن بُرد د امویانو او عباسیانو پر مهال ژوند کاوه. بشار پوند زېږېدلی و، خو په شعر ویلو کې فوق العاده استعداد درلود. ویل کېږي چې د هغه پلار د عربو لخوا د افغانستان په تخار کې ونیول شو او بیا بصرې ته راوستل شو. بشار د مهدي عباسي د خلافت پر مهال د خلیفې د هجو کولو او زندیقي په تور محکوم او د شکنجې لاندې ومړ. پ.ژ

*ابوالطیب احمد بن حسین متنبی په څلورمه هجري قمري پېړۍ کې مشهور شاعر و. د عباسي خلافت په دوره کې د سیف الدوله حمداني په دربار کې د هغه په ستاینې بوخت و. خپل ډېر شعرونه یې د هغه او د نور واکمنانو په ستاینه کې ویلي دي. پ.ژ

**لیبید بن ربیع عامری د بنی عامر له قبیلې و او په کوفه کې یې ژوند کاوه. له اسلامي دورانه مخکې شاعر و، وروسته بیا مسلمان شو او شعر ویل یې پریښودل. پ.ژ

میلیونه شتمنی،
چې د مسلمانانو په بیت المال کې ده
د پلار زور میراث زما دی
له طلاگانو مې واخلي
په معتبرو کتابونو کې وليکئ
چې دوران مې
د هارون الرشید دوران دی...

٦

ای زما پرگنو!
عربو پرگنو!
زه هغه پاکه راغلي اروا یم
د جاهلیت له دورو مو پریمنځم
آواز راله ثبت کړئ په کستونو کې
آواز مې شین، موزون
د اندلس د فوارو په شان
انځور مې کړئ موسکېدلی لکه ژوکند*
آرام د مېالونو د څېرې په شان
انځور مې کړئ،
په داسې حال کې چې دارم

* د لئوناردو داوینچی شاهکار، چې په شپاړلسمې پېړۍ کې وپنځول شو. دا د لیزا دل جوکوندو پنامه
د یوې مېرمنې انځور دی، چې د رازجنې موسکا لپاره مشهور دی. پ.ژ

له غائبو سره شعرونه
او حڪم د الفبي وينه
انځور مې كړئ
پوځي امسا په لاس
وقار زما
پرتم زما
انځور مې كړئ
كله چې ښكاروم غرخنۍ
انځور مې كړئ
كله چې وړم تاسې پر اوږو د ابدیت سرای ته
ای د عربو پرگنو
انځور مې كړئ!

۷

ای خلکو!
كله چې وینئ رویاگانې
زه مو مسوول د هرې رویا یم
زه مو مسوول یم د هره قطره ډوډۍ چې خورئ
ان که په یوازیتوب راپسې وغږېږئ
د مانۍ امنیتي ادارې مې خبروي
د مرغیو له حاله مې خبروي
د غنمو د وړۍ له حاله مې خبروي
د امیداورې ښځې د نس له حاله مې خبروي

ای خلکو!

زه مو زندانون یم

زه مو زنداني یم

ما وبخښئ

زه تبعید شوی په خپله مانی کې

نه لمر وینم

نه ستوری

نه گلونه د دفلي

له ماشومتوبه

چې ناست د واک پر گدی یم

د سرکس لوبغاړو کلابند کړی یم

یو یې راته شپېلی وهي

بل یې راته ډول

یو مې غوړه مالي کوي

بل یې پاکوي بوتان زما

له ماشومتوبه

چې ناست د واک پر گدی یم

هېڅکله مې د مانی له اشاره وانه ورېدل

«نه!»

هېڅکله پر ژبه د وزیرانو رانغله

«نه!»

هېڅکله سفیرانو راله ونه ویل

«نه!»

هېڅکله يوې مېرمنې راله د مینې پر بستر ونه ويل
«نه!»

هغوی رازده کړل چې ځان خدای وگڼم
د تخت له سره خلک د بې ارزښتو شگو په شان وگڼم
ما وبخښئ که بدل په نوي هلاکو شوم
نه وژنم تاسې د وژنې د مزې لپاره
وژنم تاسې د سرگرۍ لپاره.

بيروت سوځي، ته راته گرانه يې!

۱

کله چې بيروت سوزېده
او اوږوژونکو يې سره کالي وېنځل
او هڅه يې کوله،
چې پر کتارو ناستې مرغۍ کړي
آزادې

ما پر واټونو
پر سيزونکي اور
پر ښکته ستونو
د شيشو پر ماتو ټوټو
وهله منډه
پښې بيله
په داسې حال کې مې ستا خبره لټوله
چې د بندي کوترې په شان وه
د لمبو په نخا کې

ټوله هڅه مې دا وه
چې بل بيروت وژغورم
هغه بيروت،
چې يوازې ستا مال و

زما مال و...

هماغه بيروت،

چې زه او ته يې

په يوه وخت وزېږولو

او له يوې سينې يې شيدې راكړې

هماغه بيروت،

چې مور يې **يدريا** ښوونځي ته ولېږلو

او هلته مو د سفر لمړني درسونه

د مينې لمړني درسونه

له کوچنيو کبانو زده کړل

هماغه بيروت،

چې د ډوډۍ په قطرو کې

د کونځلو په خوږو کې

د ښوونځي په بکسو کې مو له ځان سره وړو

هماغه بيروت،

چې د جوارو په بوتلو کې مو اېښود

هماغه چې د عشق بازی په لويو شېبو کې مو

ستا بيروت

زما بيروت

نوماوه.

۲

کله،

چې وطن له وطنه تښتېده

او د بیروت نړیوال هوایی ډگر کې
ماشومان بیده د خپلو لوبو پر شیانو وو
کله،

چې پلرونو
د اوبسکو ډک بکسونه ورنول
او مجبوره وو،
د هر اضافي کیلو اوبسکو لپاره
د هر اضافي کیلو غم لپاره
جریمه ورکړي
کله،

چې وطن ایښي وو لاسونه په خېره
- ژړېدو -

کله،
چې د مني ورېځې
د قناصه د مردکیو د لگېدلو له ډاره
ډارېدلې چې د لبنان ساحلونو ته
د یونان له ټاپوګانو نژدې شي
کله،

چې واټو کې خراغونه له ډاره رپېدل
د کلکو قهوه خانو سایبانونه

خورېدل
خیرېدل

کله،

چې سهارنيو مرغانو
خپل بچي پر ځانگونو اېښودل
کوچېدل

کله،

چې ټوټې ټوټې کاوه

وطن

وطن

زه

له جنايته څوسوه متره لېرې

قاتلان مې ليدل

چې له بيروت سره يې کوله جماع

د يوې مينځي په شان

د قبيله اى تړون له مخې

د قومي امتيازاتو له مخې

د پوځي درجو له مخې

يو په يو

وار په وار

زه يوازينى شاهد نه وم،

چې زرگونه ځلاندې چارې مې د لمر لاندې

پرکېدلې کتلې

زرگونه مزدوران مې کتل،

چې په اور کې د سوځېدلي مېرمنې

د جسد له چاپېره

مست

مست

نخېدل

خو زه يوازینی شاعر وم،

چې پوه شوم

ولې بدل شو د بیروت د سیند نوم:

له سپینه سینده

په سور سیند.

۳

کله،

چې بیروت سوزېده

او ټول په دې فکر،

چې خپلې پاتې شخصي شتمني وژغوري

ناڅاپه را یاد شول،

چې ته لا زما معشوقه یې

ته مې هغه لویه شتمني یې،

چې ښکاره کړې مې نه ده هېڅکله چا ته

ناچاره یم

که ژوند راپرې نه ږدي بله چاره

چې وژغورم خپل دا ګډ میراث

دا خپله شتمني د عاطفې

په دې مینه ناکه ښار کې،

چې یوه ورځ رازداره صندوق و،

چې مو پټولې په کې
کوچنۍ سپماوې خپلې
پټې نقاشیانې
زما لپاره

ستا لپاره

پټ انځورونه،

چې هېڅکله چا لیدلي نه دي
د هغو شعرونو طرحې،

چې په پنسل مې درته لیکلې
خو څوک پرې خبر نه دي

کتاونه

ډبرلیکنې

استوانې

د سرامیک قابونه

پستکارتونه

کیلي بندونه،

چې د نړۍ په ټولو ژبو ورباندې لیکل شوي:
راته گرانه یې!

سیمه ایزې نانځکې

- د مینې نښې -

چې تا له ځان سره

له یونانه، له بالکانه

له مراکشه، له فلورانس

له سنگاپوره، له ټایلنده
له شیرازه، له نینواه
له ازبکستانه وې راوړې
او جوړ شال له سرو وربښمو،
چې ډالۍ وه زما
هغه ورځ چې راستون له اسپانیا شوم
تا اچولی و پر اوږو
په دې پوه شوم...
چې ولې طارق بن زیاد
اندلس ته د ننوتلو لپاره جنگېده
په دې پوه شوم،
چې ولې زه جنگېدمه
لا جنگېرم،
چې ورکړې اجازه زما د بېړیو ورود ته
د خپلو سترگو د اوبو برید ته

۴

بیروت،
کله چې ړنگېدو
د **بیزانسي** شمعدانیو په څېر،
چې د طلا په اوبو ښکلي وې
کله چې جوپه جوپه خلکو
خپل ویر په یو ډول تعبیراوه
خپلې اوبښکې یې په یو ډول توبولې

زه د خپل خصوصي وير په لتون وم
د هغې ښځې په لتون وم،
چې هېڅوک يې په شان نه وو
هغه ښار چې بېلگه يې نه وه
هغه شعرونه چې د سړيو د ليکنو تر منځ،
چې د مينې په اړه يې ليکي
بې ساري وو

کله،

چې ښځو وير مېچو
د سوځېدلو ټوکرو له گزونو سره،
له خپلو لاسي بکسونو سره
کله چې ښځو وير اټکلو
له چينو، له غاړکيو سره
او په دې رويا وې
چې خوندي يې له سوزېدو کړي
کله،

چې سړو خپل تاوان محاسبه کوو
د بانکي حسابونو له سپما سره
زه وم ناست پر يوې ډبرې،
چې په خبر د اوښکو د يوې څاڅکې وه
او خپل تاوان مې شمېره
د قهوې له هغو پيالو سره،
چې څښلې مې شوای

د هغو پوښتنو له شمېرو سره،

چې پوښتلې مې شوای

که چېرې بیروت سوځېدلای نه وای
نو لاسونه به مې ستا په لاسو کې وای.

۵

مهمه راته نه وه،

چې بیده یې یا وینه...

مهمه راته نه وه،

چې بشپړه بریده یې یا نیمه...

مهمه راته نه وه،

چې پوه شم له چا سر یې همخونې

یا له چا سره یې همبستره

دا خبرې ټولې وې راته وړې

لویه خبره دا کشفېدل وو،

چې تل راته وې گرانه

د نیلوفر د گل په څېر

تل لامبوزنه یې ته

زما د ذهن په اوبو کې

د تاریخي کلیسا د ډبرو له منځه

د وښو د زغورنېدلو په څېر

د گوتو تر منځه می زرغونېری ته

مهمه راته نه وه،
چې څوک درله گران دی اوس
په څه فکر کوی ته اوس
په اړه یې کوو خبرې وروسته
برخلیک سازه خبره دا ده اوس
چې ته یې راته گرانه
او زه
د یاسمن د دوو گلونو
د نړۍ تر ټولو ښایسته گلونو
- ستا او د بیروت -
د ملاتړ مسوول گڼم ځان.

٦

پر ما مه کوه نیوکه،
چې په زوره، په ناڅاپه
دې خونې ته شوم دننه
هر ډول جامې چې اغوستی شې
واغونده

ما مه پوښته چې ولې؟
سوزي بیروت هلته
سوزي زموږ بیروت هلته
ته سره له ټولې ناپوهۍ
سره له بې درناوی
لا یې په ما گرانه

راغلی یم،
چې پر اوږې دې راواړومه
د کوچنۍ پیشۍ په خبر
رابرونه دې کړم
د مرگ له بېرۍ
د اور، د لېونتوب له بېرۍ
ځکه زه د بنایسته پیشوگانو
د بنایسته سترگو
د خپلو بنایسته ښارونو
د سوزېدلو مخالف یم!

اوربند

نشته په شعر کې
اوربند

نشته په شعر کې
د اوږي رخصتي
ضروري رخصتي
اداري رخصتي

حاضر بايد ووسې په ډگر کې
تر وروستي څاڅکي د وينې
يا په څنډه په گونډو شى
له لوبې.

له کليمې پرته

بله لاره چاره نشته
له کليمې پرته
د شيدو د ورکړې سينه نشته
له کليمې پرته
بل ملاتړی هېواد مې نشته
له کليمې پرته
په تېره مې نشته کومه مېرمنه
له کليمې پرته!

د رسامۍ درس

۱

زوي مې اوبلنې رنگې
مخې ته راته ږدي
رانه غواړي مرغۍ رسم کړم
برس په خړ رنگ کې خړوبوم
يو قلف
خو ميلې
يوه مربعه

رسموم

زوي مې هېرانېږي
راته وايي:
دا خو زندان دی پلاره!
مرغۍ رسمولای نشې؟
ورله وایم:
وبخښه زويه!
تللې مې له ياده
د مرغیو ده بڼه!

۲

زوي مې
رنگې راته ږدي
رانه غواړي سيند رسم کړم
توره دايره په پنسل رسموم
راته وايي:
دا خو توره دايره ده پلاره!
لکه چې سيند رسمولی نشی؟
لکه چې نه پوهېږی د سيند رنگ شين دی؟
ورته واييم:
زويه!
يو وخت مې رسمولی شو
سيند
ښکلی
خو اوس يې رانه
د کب نيولو لومه
د سيند جاله اخيستي
بند کړی يم له شنه رنگ سره له خبرو
بند کړی يم د آزادۍ د کب له ښکاره!

۳

زوي مې
د رسامۍ کتابچه راته ږدي
رانه غواړي
ورته د غنمو وړی رسم کړم

قلم اخلم

يو ټوپک رسمومه

زوی راباندې وهي ملنډې،

چې د رسامۍ هنر کې يم کمزورې

په حیرانۍ راته وایي:

پلاره!

نه پوهېږی

چې ټوپک توپیر کا د غنمو له وږی؟

ورته وایم:

زویه!

پېژندل مې پخوا

شکلونه

د غنمو د وږي،

د ډوډۍ،

د گلانو

خو په دې اوسپنیز پېر کې،

چې د ځنگل ونې له وسلوالو سره یو شوي

گلونو پوځي جامې په تن کړي

د وسلوالو وږي په پېر کې

د وسلوالو مرغانو په پېر کې

د وسله وال دین په پېر کې

ډوډۍ نه پېرم،

مگر دا چې په کې و موندم ټوپک

له گروندې گل نه شکوم،
مگر دا چې راته ونيسي وسله
کتاب له کتابتونه نه پېرم،
مگر دا چې په گوتو کې مې شي منفجر...

۴

زوي مې،
د کټ پر څنډه راته کښېني
رانه غواړي چې يو شعرکړم ورته بيان
يوه اوښکه راتويه شي پر بالښت
په حيرانۍ يې راخلي
راته وايي:
پلاره!
دا خو اوښکه ده، نه شعر
ورله وایم:
زويه!
کله چې لوی شوی
او د عربي شعرونو دیوان دې ولوست
پوه به شی چې اوښکه او شعر سره دي خويندې
او عربي شعرونه
هغه اوښکې دي،
چې د گوتو له مینځه راتویږي

۵

زوي مې،

پنسلونه

رنگې

راته ږدي

رانه غواړي چې وطن رسم کړم

برس مې په لاسو کې رېږي

اوبښکې مې پر لېمو راتويږي.

پر چا چې نه يې گران، بې وطنه دی

ستا په مینه

له خدای سره،

له ځمکې سره،

له تاریخ سره،

له مهال سره

تړاو لرم.

له اوبو،

له کروندو،

له خندانو ماشومانو سره

له ږوږۍ،

له سیند،

له صدف سره

له بېړیو

د شپې له ستورو سره

چې خپل بنگرې رابڅښي ماته

له شعر سره،

چې په کې مېشت یم

له ټپ سره،
چې را په کې مېشت دی

ته هغه وطن یې،
چې پېژاند بڅېنې نورو له
پر چا چې نه یې گران
هغه بې وطنه دی!

ليکم

ليکم،

چې شيان منفجر کړم
ليکل په خپله انفجار دی

ليکم،

چې رڼا پر ترورمۍ کړمه برياله
شعر کړمه کاميابه

ليکم،

چې د غنمو وړي يې ولولي
ونې يې ولولي

ليکم،

چې سور گل پوه کړم

مرغۍ

پيشو

صدف

ستوري

ماهيان

پوه کړم

ليکم،

چې نړۍ د هلاکو له غاښونو
د پوځيانو له حکومتونو
د لنډه غرو له لېونتوبه
آزاده کړم.

ليکم،

چې ښځې
د بلوس له تورو تمبو
له مړو ښارو
د مرييتوب له ولايتو
له ستومانو ورځو
له سرخته
له تکراره
آزادې کړم.

ليکم،

چې کليمې
له تفتيشه
د سپو له بويولو
د سانسور له تېغه
آزادې کړم.

ليکم،

چې خپله گرانه مېرمنه

له بې شعره ښاره
له بې ميني ښاره
د وير و خپگان له ښاره
آزاده کړم
او ترې جوړې
اوبلنې ورېځې کړم
ليکم،
ځکه يوازې ښځې
يوازې ليکنې
موږ له مرگه ژغوري.

د شعر یاران

د اور ونه

د هیلو رویار یم

د پنځوسو میلیونو مینانو

ویاند

ویرجن

په غېره کې مې آرامېږي

ورته جوړوم کوتره

کله

ورته جوړوم بوټی

د نهیلی

کله

ملگرو

زه هغه ټپ یم،

چې منلی یې نه ده په ځان

د چرې واکمني

کله!

د ویر ماشومان

شته د ویر داسې ماشومان،
چې لوی به شي...
شته د پابنده درد داسې ماشومان،
چې لوی به شي...
شته په فلسطين کې د وژل شويو داسې ماشومان،
چې لوی به شي...
شته د خاورې، د کوڅې، د دروازې داسې ماشومان
چې لوی به شي...

چې له دېرشو کالو يې
د استنطاق په کوټو کې
د پوليسو په حوزو کې
په زندانو کې راغونډ کړي
چې د اوښکو په شان راتول شوي
په لېمو کې
ناڅاپه به رادننه
له دروازو د فلسطين شي!

راته گرانه يې!

کله مې چې وويل
راته گرانه يې
پوهېدم چې د قبيلې په وړاندې مې
پاخون کړی
او جرس د رسوايي مې وهلی

غوښتل مې د ستم مانۍ کړم ويجاړه
غوښتل مې شنه کړم ځنگلونه
غوښتل مې سيندونه کړم بهانده
غوښتل مې د نړۍ ماشومان کړم آزاده
غوښتل مې د وحشت عصر پای ته ورسوم
غوښتل مې وروستی واکمن ړنگ کړم
غوښتل مې ستا په گرانوالي
ماتې د ټولو حرمسرایو دروازې کړم
خلاصې د ښځو سينې د سړيو له غاښو کړم!

کله مې چې وويل
راته گرانه يې
پوهېدم چې د هغه ښار لپاره

نوی الفیې جوړوم،
چې پکې لوستل څوک کولای نشي
هغه سالون ته شعر لولم
چې تش دی
هغه چا ته تویومه شراب په جام کې،
چې څښلي یې نشي!

کله مې چې وویل
راته گرانه یې
پوهېدم چې وحشیان به تل
په زهرجنو نېزو، په غشو، په لیندو
څاري ما
ځړوي به راله عکسونه په دېوالو
وېشي به راله نښې د ګوتو په پوستو
ستره جایزه به رسي هغه چا ته
چې وروړي مې سر
د لبناني مالټې په څېر به یې راځړندوي
د ښار د دروازې پر سر.

کله مې چې د گل پر پاڼو ولیکو ستا نوم
پوهېدم چې خلک رادرېري زما مخې ته
متقیان او لنډه غران رادرېري زما مخې ته
چې په ارث یې نه ده وړې مینه
ټول رادرېري زما مخې ته!

گرانې،
آخري واکمن نابودول غواړم
ستا د مینې دولت جوړول غواړم
پوهېږم په دې انقلاب کې به یوازې مرغۍ وي
زما همسفره!

نه مې د تېلو څاه شته
چې وویاړمه ورباندې
یا په کې ولا مېوم معشوقې
نه د آقاخان په خبر شتمن یم
نه د اونا سیس ټاپو زما ده،
چې اندازه یې د یوه سیند ده

زه شاعر یم
ټوله شتمني مې
د شعرونو ټولگه
او ستا ښایسته سترگې دي!

ښوونکی نه یم،
چې درزده کړم مینه
کبان اړتیا نلري د زده کړې
د لامبو لپاره
مرغان اړتیا نلري د زده کړې
د الوتلو لپاره....
ولامبه

یوازې

والوزه

یوازې

مینه بې کتابه ده

د نړۍ مشهوره مینان بې لوستې وو

گرانې،

پرېږده د بورژواوو پېښې

تېره شه د شپاړسم لويي له پلازه

تېره شه له فرانسوي عطرو

پرېږده د تمساح د پوټکي جوړ کنځول

له ما سره د آنا ناس او باران ټاپو ته راشه

سرې اوبه يې د سېزانده غونډيو

ستا د وجود په شان گرمې،

نرمې

په رازړه کوي يې امونه

ستا د سينو يادونه

ای د شک مېرمنې

ای د ډار مېرمنې

د مکس فاکتور مېرمنې

د الیزابت آردن* مېرمنې

ته یې بې حده متمدنه

له کاشوغې سره

له پنجې سره

د مینې میز تر شا کښېنې

خو زه صحرايي

تنده د پېړیو پر شونډو

سل میلیونه لمره

پراته تر کمیس لاندې!

خپه کېږه مه

چې مخالف دې د ډوډۍ خوړولو

آدابو یم

خپه کېږه مه

چې لېرې غوڅارم

د سپین دسترخان دسټمال

زه په هغه ښار کې زېږېدلی یم

چې پر چا گران نه وو ماشومان

زه په هغو خلکو کې زېږېدلی یم،

چې اعتراف نکوي د انسان په بې گناهی!

* مکس فاکتور (Max Factor) د سینگاریزه لوازمو د تولید پخوانی او مشهور برنډ دی، چې په ۱۹۰۹ کال کې یې تولید پیل کړ. الیزابت آردن (Elizabeth Arden) د عطرو او سینگاریزه موادو امریکایي برنډ دی، چې په ۱۹۱۰ کال کې یې تولید پیل کړ. پ.ژ.

هغو خلکو،

چې هېڅکله یې پېرېدلي نه دي

د شعرونو کتابونه

د گلونو څانگې

له مینې،

له عاطفې

بې خبره

خلک!

زه په هغه ښار کې زېږېدلی،

چې دېوالونه یې ساړه

خلک یې شیشه خور

او مري یې ماشومان په یخنی کې!

نه له چا بخښنه غواړم

نه له ډاروونکې ستنې له ځنډۍ نه

د ژغورنې مدافع وکیل غواړم

په زرهاوو ځله ځنډې شوی یم

ورمېز مې عادت د پړي له کړۍ سره

تن مې عادت د اجسادو له تسکري سره

نه له چا معذرت غواړم

نه له چا بخښنه غواړم!

نارې وهم

که وروستی نارې مې د ژوند وي
پاچا نه وم، نه يم
نه د تيزابو په حوضو کې کوم
د مېرمنو عاموژنه
زه هغه شاعر يم،
چې په لوړ آواز يې ليکي
په لوړ آواز مينېږي
هغه شين سترگې ماشوم،
چې د بې ماشومه ښار په دروازې
په دار دی وهل شوی!
ته،

ساده جامې اغونډې
مائو* لولې
غاړکۍ دې په غاړه کې
گل دې ټومبلې په زلفانو
له فرهنگي انقلابه غږېږې
د آزادۍ له بيرغ سره گام وهې
غواړې آزادي د محصلينو
پنځېدل د دېوالونو

* مائوتسه تونگ د چين د انقلاب لارښود و، چې د چين ولسي سوسياليستي جمهوريت يې رامېنځته کړ. هغه د مارکس، انگلس، لنين او ستالين تر څنگ د نړۍ د پرولتاريایي غورځنگ له لورې د پرولتاريا د رهبر په توگه يادېږي. پ. ژ.

خو کله چې برید کوي
له شنو غاښو سره مینه
ته رپېږي
د مائو عکس درنه ولېږي
رپیدلی بیرغ درنه ولېږي
د نیا غېږې ته وړې پناه
په ژړا
څنگه چې ناوې شوه هغه
ته هم ناوې کېږي!

انسان
مدعي د آزادۍ
په خپله په بند کې
آزادي نلري ان
له خپلو لاسو، شونډو او جامو سره
د غږېدلو!

ټول شيان مري

کله چې په يوه ښار کې
باورونه،
اندونه

راتیټېږي
د آس د نال په شانتې کېږي
کله چې ډارن په خپلو وسلو
انسانان

وژني
او خلک د مورکانونو په شان پټېږي
کله چې ورځپانې
د ترحیم په اعلانو کېږي
د ټولو شيانو مرگ رارسېږي

غبرونه
رنگونه
اوږه
واښه

له خپله وجوده تشېري
ونې خپلې ريښې خوشې
مهاجرېري
جغرافيه له خپله ځايه تښتي
او د انسان پای رارسېري.

دا څرنگه وطن دی؟

دا څرنگه وطن دی،
چې له خپلو مینانو سره
د گزمې په شان کوي چلند
گل،
د بلوا
نښه
شعر،
د نظام ضد
شپه پانه
گني

دا څرنگه وطن دی،
چې د مینې بند یې
له درسي نصابه پاک کړی
دا څرنگه وطن دی،
چې شعرونه یې
بند کړي
د ښځو سترگې یې
ملغا کړي.

آزادي

که هره مرغی وای اړمنه
چې اجازه واخلي د پرواز
د کورنیو چارو له وزیره
که هر کب وای اړمن
چې پاسپورت ولري د تگ
کبان
نابودېدل
مرغان
تباه کېدل.

د شعر سور گل

ومې لټوئ!
له ځان سره څه نلرم
يوازې وير
او سره گلان د شعر

د گلانو پر پاڼو
د غنمو پر وړو
جگړې غوښل کړې

بې تا وژېدم

بې تا وژېدم
توله شپه
توله ورځ
کلیزه دې لمانځلې نشم
تاریخ پر تا ویرجن

له تا وروسته مې نور
لر لیدلی نه دی
پاتې دی د ورېځو تر شا
لر

ومې بله ځان ته
ځمکه یخه
کلونه کېږي
چې خلکو سهار لیدلی نه دی
تر هغه چې توپېږي زما اوبسکې
څپانده به وي
دریا بونه!

يو بانگي

زموږ په سيمه کې يو بانگي

بې سواده

د پټو جاسوسانو سرلاری

په څه نه پوهېږي

له تېري،

له وژنې،

له جعلکاری

د چرسو له مستۍ

جامې يې خرڅولې

د خپل پلار

په گرو يې ايښوده

گوته د خپلې مېرمنې

غابښونه يې غلا کول

د مړو

ان

زموږ په سيمه کې يو بانگي

ټول استعداد يې د وسلې رايستل

پر کليمو ډزې کول

زمونږ په سيمه کې يو بانگي

عصاب خرابه،

لبون ساری

هره ورځ خطبه لولي په شان

د حاجيانو

گرځي لکه مامون په تکبر

د جومات له منبره وهي چغې:

حيران مې ټول دي پاکی ته

زه يم قانون

زه يم دولت.

څنگه به وورېږي پر مور ژغورنده باران ؟

څنگه به غنم شنه شي؟

څنگه به خپور خير شي،

برکت شي؟

څنگه به راپه برخه برکت شي؟

خدای نه چلوي پر دې هېواد

حکم

چلوي بانگیان پر دې هېواد

حکم

زمونږ په هېواد کې

يو بانگي

ځي

بل بانگي
راڻي
سرغڙو نه
ده هماغه!

منفجر بدل...

منکر بدل
کله شم
له هغه پتنگه،
چې په رگو کې مې لمبېږي
منعه کولای
کله شم
هغه یاسمن،
چې په اوږو مې رازغورنېږي
پتولای
کله شم
هغه مینه،
چې د کمیس لاندې مې درېږي
د دې ټولو
پټول
منعه کول
منکر بدل
یانې:
منفجر بدل...

وطنه

له تا يې جوړه کړې
ډارونکې ډرامه ده
وطنه!

څارم دې
شپه
په شپه
څنگه دې ووینم
که برېښنا بنده کړي؟...

غواړم په غېږ کې دې ونیسمه

غواړم مینه درسره وکړم
مخکې له دې چې فاشیستي فرمان صادر شي
غواړم درسره کېنم
يو

خو

دقیقې

يوه پياله قهوه درسره وڅښم
مخکې له دې چې مخفي پوليس
لېږې کړي څوکۍ
مو له پښو لاندې

غواړم په غېږ کې دې ونیسمه
مخکې له دې چې مټې راته ځنځير کړي
او خوله راته بنده کړي
غواړم په مړوندو کې دې ونیسمه
مخکې له دې چې پر اوبښکو راله
گمرکي ماليه وضعه کړي.

سويسي مرغی

عربي ورځپاڼې مې په لاس کې دي
د ژنيو سيندگي پر غاړه يې غواړم
ولولم

سلگونه ډارېدلې مرغی
ناڅاپه تنبتي
د ورځپاڼو پر عنوانونو، پر خبرونو يې
سترگې لگېږي
د خپلو بچيانو له برخليکه
ډارېږي.

غواړي گډ شي په دريابونو

غواړي چې نړۍ فتحه کړي
خو عاجز د يو کتاب له خلاصولو
غواړي گډ شي په دريابونو
خو له يوه څاڅکي اوبو سره
خو بېرې
ورکوي د فرهنگي انقلاب زېږ،
چې سېزي

وچ،

لاندۀ

يوځای

خو شعور يې د کافي شاپ له دروازې
د اورېدلو ژباړل شويو کتابو له عنوانو
نه زياتېږي!

د وحشت نسلونه

څنگه غږېدلی شم له خلاصونه
- مېرمنې؟
څنگه غږېدلی شم د وينا له آزادۍ؟
څنگه غږېدلی شم د مینې له آزادۍ؟
څنگه غږېدلی شم د سترگو له آزادۍ؟
د ښو له آزادۍ؟

پر اوږو مې وږم میراث
د وحشت ټول نسلونه!

وروستی کوتره

ته د آزادی جغرافیه
وروستی ټاټوبی
وروستی هېواد،
چې ساتې مې له ولرې
له ډاره
ته وروستی گېډی
ته وروستی سپوږمۍ
ته وروستی کوتره
ته وروستی وربخ
ته وروستی غوتی
چې بویولی ما
ته وروستی کلیمه،
چې لیکلې ما
ته وروستی کتاب،
چې لوستلی ما.

غواړم مين شم...

غواړم مين شم،
دنيا كړم بدله په مالتې
لمر كړم بدل په اوسپنيزې
ډيوې

غواړم مين شم،
پولو ته،
پوليسو ته،
بیرغو ته،
ژبو ته،
رنگو ته،
توكمو ته
د پاى ټكې كېږدم

گرانې،
غواړم د يوې ورځې لپاره نړۍ وخرخوم
ودان د احساس جمهوريت كړم.

ښکلی ژوند

ماشومانه پښې يې رانه واخيستې
- جگړې

د ميني په لور يې ډزې وکړې
ويې وژله مينه

د سيند په لور يې ډزې وکړې
د لمر په لور يې ډزې وکړې
په کروندو يې ډزې وکړې
د ماشومانو په کتابو يې ډزې وکړې

ښکلی ژوند يې راله تالا کړ
- جگړې.

د جمعې خطبه

د جمعې په ورځ يې
وغوښتل خلک جومات ته
په پرتمينې خطبې کې يې وويل:
د خدای له اولياوو يم
د خدای له نازدانو
د خدای له دوستانو

په دې ښار کې
په دې غم لړلي ښار کې
ادعا يې وکړه،
د خدای شخصي استازی يم
د خدای شخصي وياند يم

اجازه شته لويه خدايه چې وپوښتم
تا ورکړې مهر و لاک د وکالت
چې کېني تر ابده
پر ورېږ د ملت...؟!
تا ورکړی دستور،

د دې ښار د وړاندولو؟

تا ورکړی دستور،

د گونگتې په څېر

د پښو لاندې زموږ د چخپیتولو؟

تا ورکړی دستور،

چې جوړ په تن مو کړي

د موزو د لغتو باران؟

چې جوړ په خولو مو کړي

د موزو د لغتو باران؟

که له واکمنه وپوښتو

چې چا کړی په دې دنیا

زموږ د چارو استازی؟

راته وایي:

نه پوهېږئ تاسې جاهلان

چې زه د خدای له یارانو یم؟!

غواړم کوکې کړم:

لویه خدایه! تا کړ د اقتصاد وزیر منصوب؟

نو بیا ولې رسېدلې بېوزلي تر وروستې کچې؟

نو بیا ولې رسېدلې زغم تر وروستې کچې؟

نو بیا ولې حالات مو بد شوي؟

اصلي خواږه مو د ډېران شوي؟

ان مرغۍ نه مومي

د دې ټاټوبي په ډېران څه؟

لويه خدايه!

د ډوډۍ گرانېدل ستا دی امر؟

د لوبيا، د نخودو گرانېدل ستا دی امر؟

د سېوو، د ترشۍ گرانېدل ستا دی امر؟

د مرگ د کفن گرانېدل ستا دی امر؟

لويه خدايه!

ولې موږ خپلۍ خورو

چارواکي خوري کبان؟

ولې قوماندانان څښي ويسکي؟

موږ څښو چکړې، خټې؟

ولې زموږ په ټاټوبي کې بېوزله انسانان

نشي کړای توپير

د ډوډۍ مخ د سپوږمۍ له مخه؟!

ولې ماشومان مو کوي

د ميندو په نسو کې ځانوزنه؟!

لويه خدايه!

غواړم وپوښتم،

تا دي ورزده کړي،

چې تطهير مو ماغزه کړي؟

مېرمنې راله په مينځو کړي بدلې؟

رښاندې شي سپاره پر ځای د خرو
پر ځای د آسو؟!

لویه خدایه!
غواړم وپوښتم
تا دی ورکړی دستور،
چې مات مو کړي هډوکي
مات مو کړي ملا د قلمونو؟
منعه کړي کر د گلونو په باغونو؟

لویه خدایه!
غواړم وپوښتم
تا ورکړې شتمني ده،
چې د ورسا او بریتانیا مانی
د بابل معلق باغونه وپېري؟
مزدورې ورځپانې وپېري؟

لویه خدایه!
تا ورکړی سپین چک،
چې د بریتانیې تاج او مانی وپېري؟
د نیشابور په اسمان ، شنه رنگه سپوږمۍ وپېري؟
د کوترو په څېر کړې بندې مېرمنې په قفسو کې؟

لویه خدایه!
غواړم وپوښتم

په رښتيا يې ته،
عزیز د دې واکمنانو؟
آيا قاتلان د ملت
ستا عزیزان کېدای شي؟؟

مړینه

چېرې لاړ شي د وطن مړي
کله چې ټوله شتمني
له بنفشه غوړو سره
د جمهور رئیس د خټې،
د سيني، د ملا د مساړ لپاره وي
جلا

يا جلا وي
هغوی ته چې ورکوي جامونه د شیدو
جمهور رئیس ته په لاس
چېرې لاړ شي هغه مړي
چې ولېدل په ځمکې
د جمهور رئیس په جگړو کې
او اوس د مېشتېدنې ځی نلري.

که مو مړینه وای
د ستر هدف په لور
که مو مړینه وای
د خلکو، د وطن د آزادۍ په لور

په خدا رهېدل
د مرگ په لور
که مو مړينه وای
د عزتمنې مېړانې په لور
د مومنانو د جنت په لور
له ټولو وړاندې رهېدل
د مرگ په لور

خو کړې یې ده د ټولو د مرگ پرېکړه
چې ورپاتې دا نظام شي
چې ورپاتې شگلینې مجسمې
د نظام د ماماگانو شي

اغېزه نلري پر رهبر مو
د میلیونونو انسانانو مړينه
نه یې رپېږي ان یو ویبسته
د میلیونو انسانانو په مړينه
نه پوهیدمه چې ظالمان کوي
د حساب له ماشین نه نفرتونه!

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library